

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

O.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

denda sunt etiam iure
civilis.

verum etiam iuris civilis, DD. part. 9. tr. 9. resol. 16.
Malè facit professus loquens cum Nonitio absque presentia sui Magistri. Peyrinus part. 9. tract. 7. resolutiones. & si nouitius fecit sex menses, vt laicus in nouitiatu potest profiteri vt clericus, quia compleuit annum integrum essentialem pro professione. Diana & alij, part. 9. tr. 6. resol. 20.

O B S T E T R I C E S.

Obstetrices in casu necessitatis possunt puerum baptizare, proferentes formam in lingua vernacula. Quam an teneantur scire, vide verb. Baptism. num. 41. Obstetrix, quæ plures infantes inualidè baptizauit, qui modo dispersi inueniuntur, quid facere debeat, vide verb. Baptismi, num. 54.

O C C I D E R E
Tyrannum.

Inter homicidia, quæ honestat iustitia, primum est occisio Tyranni. Circa quam, dico primò, quòd si Tyrannus ita dicitur quia subditos tyrannicè tractat, cum alioqui habeat verum titulum, & sit legitimus dominus, tunc nullo pacto occidi potest, & contrarium dicere est hæreticum, & damnatum in Concilio Constantinensi sess. 15.

Si verò Tyrannus dicitur, quia vi, vel fraude Regnum inuasit, tunc Caicranus occidere il. in 2. 2. quest. 64. art. 3. Strouersdorf ibid. l. ii. qui sine quest. 3. & alij dicunt, licitè à priuato in isto titulo quolibet occidi posse, concurrentibus duabus conditionibus, quarum vna uadit. Dū est, quod non possit aliter Respublica à tyrannide liberari; altera, quòd non timeantur maiora damna ex illius morte nascitura. Ipse verò dico secundò cum Filiuccio tom. 2. tractat. 28. cap. 1. numero 14. quòd, si talis Tyrannus actu

Regnum inuadit, satis probabile est occidi posse auctoritate priuata: nam tunc Regnicola iure se defenderent ab iniusta inuasionè, ducem aduersarij exercitus trucidando, quæ est via expeditior ad libertatem. Si verò semel Regnum inuasit, & qualemcumque Principatus possessionem retinet, in hoc casu dictam sententiam dubiam videri, suspectam, ac nemini consulendam: quia nullus è possessione ciui debet inauditus. Et quodcumque scelus, quantumuis euident, exigit sententiam declaratiuam, gloss. in cap. euident. de accus. Et tandem, restanti tormenti, & quæ publicum iudicium postulat, non debet committi priuari cuiuscumque iudicio. parte 5. tractat. 4. resolutione 21.

O C C I D E R E
Bannitum.

Secundò ratione iustitiæ licitū est occidere Bannitum, quando Respublica dat cuiilibet facultatem. Sed *

Nota primò, quòd filius non potest licitè patrem bannitum occidere: nam Respublica non tollit in tali casu obligationem naturalem filij erga patrem. Ita: Clarus pr. crim. lib. 5. §. Homicidium, num. 61 contra Bartolum & alios. part. 5. tractat. 4. resolutione 25. §. Nota tamen.

Nota secundò, quòd, quamuis Filius alij dicant, bannitum vbicumque occidi posse, etiam extra territorium Principis proscrībentes; id tamen Filiuccijs tom. 2. tractat. 28. cap. 2. num. 24. & alij nō admittunt, nisi interueniret consensus saltem tacitus, vel rationabiliter præsumptus illius Principis, in cuius territorio inuenitur, vel nisi bannitus esset à Summo Pontifice, cuius iurisdicctio se extendit per totū orbē. part. 5. tr. 4. res. 24.

Nota tertio, quòd Bonacina de

Licit etiam occidere bannitū; Sed nō esse filio

Nec extra territorium Principis proscrībentis.

An liceat malos bannire. & proponere primum occisori?
 controu. disputat. 2. quast. ult. sect. 1. punct. 2. num. 3. & *Sotus de iust. lib. 5. quast. 1. ariso.*
 3. non probant morem commuacem proponendi primum occisori. Megalio vero *com. 1. resolutione 59.*
 & alij commuaciter approbant. Verum quidem est, quod hæc facultas non est facile concedenda. *Ibid. 5. Sed an liceat.*

Et tales occidi possint per insidias & proditorie
 6 Nota quare cum Molina *de iust. tom. 4. tractat. 3. disputat. 7. num. 1.* & aliis *contra Menochium de arbit. lib. 9. quast. 90. num. 49.* & alios, bannitum occisori posse proditorie, & per insidias. Nec obstarè periculum damnationis; quia maior ratio habenda est boni publici, quam particularis illius, qui sibi prospicere potest cessando à culpis, & non vult prospicere. Vnde banniti possunt se inuicem occidere ad acquirendam vel libertatem, vel primum: quia sic expedit communi bono. *part. 3. tractat. 4. resolutione 25.*

Possintque occidi gratia viarum
 7 Nota quinto cum Molina *ubi supr. in l. 1. C. quando liceat uniuersis sine iudice, &c. videri concedi, interficere grassatorem, qui vias publicas tenet, in defensionem suam, & aliorum, quibus ille morrem, & alia damna parat. Ibid. 5. Et tandem.*

OCCIDERE
 Inuasorem.

Licet occidere inuasorem cum moderamine.
 Licet est, inuasorem occidere cum moderamine inculpate tutele. Ita DD. commuaciter; quidquid in contrarium asserant Accursius *in l. vim vi, ff. de iust. & iur.* & glossa *ibid.* Abulensis *in cap. 5. Mar. quast. 109.* & alij pauci. Ecce patet ex iure canonico, *cap. significasti, & Clem. si furiosus de homicid.* & *cap. si vero, de sen. excom.* & ex iure civili, *l. 1. C. de vi, & vi armata, l. sciensiam, §. qui cum aliter, ff. ad leg. Aquilianam, & l. vim vi, ff. de iust. & iur.* docetque ipsa naturalis ratio, ut videtur est apud Tullium *orat. pro Milone.* Vnde ex Abbate, & aliis docuit Binsfeldius *de iniur. &*

damno dato, cap. 3. quast. 5. concl. 3. quod si quis inuaderet Sacerdotem celebrantem. Sacerdos posset Missam intermittere, & se defendere, & si cum moderamine occidat, posset Sacrificium proficui. *part. 5. tract. 4. res. 1.* In tali autem casu docet Caietanus *in 2. 2. quast. 64. art. 7.* sic occisori non licere intendere mortem eius, ut medium necessarium ad sui defensionem. Vnde ait Aragonius *ibid.* intentionem illius esse debere, occidendi inuasorem modo confuso, & quo Deus scit, sibi licitum esse. Sed hæc sententia nimis metaphysicæ solum inferuiunt ad turbandam doctrinam moralem, gignendas conscientias erroneas, & scrupulos non necessarios ei, qui potest licite se defendere. Ideo dico cum Molina *dis. 11. n. 4.* posse aggressoribus se defendere mortem aggressoris, petendo ictu cor, aut iugulum, animo eum necandi, quando videt, id necessarium esse ad euadendas manus illius. Et hæc est doctrina communis *p. 5. tract. 4. resolutione 10.*

9 Sed quandoam dicitur quis aggressorem occidisse cum moderamine inculpate tutele. Respondeo, quando quis aggressorem occidit, non videns in illo conflictu aliam viam, qua iniustum & graue damnum euaderet, *ibid. res. 1. post medium.*

10 Graue damnum in primis est mors propria, & sic inuadenti te, ut occidat, licite occidis, si non est aliud tuæ incolunitatis remedium. Nec enim teneris fugere, si es vir nobilis, aut miles, ad vitandum inuasionem cum tuo dedecore. Si autem sis plebeius, ita ut parua, aut nulla contumelia tibi ex tali fuga resultet, teneris fugere ex charitate, & si es Clericus, aut Religiosus, teneris etiam ex iustitia; nam fugiens non amittis honorem, sed acquiris. Ita Nauarra *de rest. lib. 2. c. 3. n. 389.* Quamuis Lessius *lib. 1. c. 9. dub. 12. num. 86.* doceat, in hoc Clericos pares esse laicis, & non teneri ex iustitia fugere: sed tantum ex charitate. *Ibid. in fine, & res. 9. 43. & 49.* Teneretur etiam fugere filius patrè & auum, frater minor natu fratrem maiorem: nam horum fuga pietati, non timiditati ascribitur. Ita Mendo-

Idest quando inuasio non potest aliter impediri.

Inuasore in quamvis propria. Quem non teneris fugere. Nisi sis plebeius. Clericus. Religiosus. Filius. Nepos. Vel frater minor inuasoris.

An vero liceat occidere eum qui non inuadit autem sed de creuit inuadere

doza in 2. 1. disp. 170. sec. 16. §. 136. Item inuaforem ebrium, aut furiosum quilibet tenetur fugere; quia non est ignominia. Ita Malderus in 2. 2. tractat. 3. c. 1. dub. 12. resolut. 9. cit. in fine.

11. Ceterum putat Syluius in 2. 2. quest. 64. art. 7. quest. 6. non licere aggressorem praeuenire, & occidere, quando nondum aggredi coepit, quamuis aggredi decreuisset; nam tunc cum actu vim non inferat, non habet locum defensio, quae fit per repulsionem violentiae. Sed Molina de iust. 10. 4. tr. 3. disp. 12. num. 2 docet, praeueniri posse quando ex aggressionis decreto vita inuadendi, vel cum morte commutabitur, vel maxime periclitabitur. Nam non ob id licet iniustum aggressorem occidere, quia aggreditur, sed quia sua aggressionem posuit vitam alterius in dilectione, ita ut non possit aliter se defendere, nisi illum occidendo; unde si iniusto decreto euadendi in simili periculo vitam alterius ponat, potest etiam occidi. part. 5. tr. 4. resolut. 5.

Ut si uenit contra te caput ex profusus? Vel maritus sub ceruicem pugione coadit, & uxor non possit aliter mortem euadere? Et similia?

12. Et descendendo ad particularia; ait Reginaldus tom. 2. lib. 21. c. 5. num. 57. quod si accedis, & catapultam explosurus ad me occidendum, & ipse non possum aliter mortem euadere, possum te praeueniendo occidere. Et Lessius lib. 2. c. 9. dub. 8. num. 45. quod si maritus condidit sub ceruicali pugionem, ut uxorem interficiat, uxor id certo sciens, & aliud remedium non videns, potest praeuenerere, & occidere maritum. Et si quis alteri parauit uenenum, posse eodem ueneno, indoluitose maciari, si non est aliud euadendi remedium. Et haec duo exempla Lessij admittuntur communiter a DD. quamuis de illis dubitet Syluius ubi sup. quest. 5. Unde recte adnotauit Clarus lib. 5. §. Homicidia, n. 33. quod qui praeparabat offendere, iudicatus fuit impune potuisse occidi. part. 5. tr. 4. resolut. 8. Quamuis autem Clarus ibid. idem dictum fuisse aduertat de eo, qui mortem alteri minatus fuerat, & hunc licite praeueniri docet. Ioannes Franciscus Suarez in Ench. lib. 7. verb. Homicidium, §. 7. si solitus sit minas executioni mandare; ipse tamen contrarium tenet, cum Maldero

Summa Diana.

ubi sup. dub. 7. & supra dictam sententiam procedere forsan pro foro fori part. 5. tr. Et an liceat 4. resolut. Aduertit etiam Malderus ibid. at occidere affer. 1. quod si Petrus, famulo committit ne solum tat, ut te occidat, licet quidem tibi famulo mandari multum insidiantem, aut se ad insidias praesua mortis, parantem praueuere, si aliud non sit effectus sed etiam fugiu; non tamen ipsum dominum. Sed mandanti cum eadem limitatione Bannez in 2. 2. ipsum? quest. 64. art. 7. concl. 2. docuit, etiam dominum nece praueuiri posse p. 5. r. 4. resolut. 6.

13. Rursus Bannez ibid. licere inquit Et occidere praeuenire falsum testem, vel iniquum inuaforem accusatorem, qui contra iustitiam legalem mortalem lem pandit crimen alloqui verum, sed Ut falsum occultum, non solum si ex hoc timeatur accusatoris cur sententia mortis, sed etiam notabilis vel esse in lis amissionis rerum temporalium; dum causae capimodo prius admonitus noluit desistere, tali & non sit alia spes euadendi quia etiam in crimine vero quando est occultum, deest ius accusandi. Malderus ubi sup. hoc negat; quia hi non inuadunt personam, vel bona propria auctoritate, & ut persona priuata, sed per iudicem, & seruatoto iuris ordine, licet iniqui; unde proprie non inuadunt; quia de ratione inuasionis est, ut auctoritate propria, & contra iuris ordinem vis inferatur. Ipse vero existimo cum Coninch de act. supern. disp. 32. dub. 2. num. 12. licet opinio Bannez, spectato solo iure naturae sit probabilis, ius tamen posituum potuisse id prohibere, & de facto prohibuisse, ut illud praxis bene reclarum Rerum publicarum interpretata est. Nulli enim impunis abiret, qui accusatorem, vel testem praetextu falsitatis occideret, Et ratio est, quia si talis exculatio admitteretur, aperiretur homicidiis & occisionibus ianua, omnibus litigantibus pro se stare iustitiam existimantibus part. 3. tract. 5. resolut. 27. Et parte 5. tract. 3. resolut. 7.

14. Petes primo. An liceat occidere Licet occidere aggressorem, cui data sit aggressionis occasio? Respondeo cum Salonio in 2. 2. fori, etiam si quest. 64. art. 7. contra 1. concl. 2. & aliis affirmatiue. Et sic, ad alterum, quia est causa aggressio, si ut ipsum adulterum maritus aggredians occasio

Summa Diana. Non nec

nec ipse ius naturale de fensionis amisit, nec maritus ius illum occidendi acquisiuit. Et sane, si teneor succurrere proximo in extremam miseriam sua culpa reducto, cur me mea culpa periclitantem non possum defendere? Obserua tamen, quod si is, qui dat occasionem prauidet ex tali occasione mortis periculum futurum, iam est homicidij reus in corde suo. Sed hoc non obstante potest se defendere. Ita Bannez ubi sup. cone. 3. Imò putat, in tali casu maiorem rationem huic suffragari, ut aggressorem occidat; quia cum illo conflictu non possit facile conterri, si permittit se occidere, facile abibit ad tartara, *part. 5. tract. 4. res. 4.*

Minimè vero si aggressor sit Princeps 5 Petes secundo. An liceat occidere publicam oppido necessarium? Respondeo cum Bannez *ibidem conclus. 2. & DD. sarius Reipublica.* communiter, non licere, quando ex tali occisione sequeretur notabile damnum Reipublicae, & praecipue bella civilia ob successionem. Et hoc ratione charitatis, ac etiam iustitiae commutativae erga Rempublicam, cuius bonum plaris facere tenemur, quam proprium, sicut faciunt elementa, dum sui motus legem in bonum uniuersi, vacuum replendo, permutant. Qui igitur talem personam occideret, non peccaret contra ipsam, sed contra bonum publicum. Sed Binsfeld *de iniur. & damno dato, cit. 1. quest. 5. concl. 6.* ex multis fatetur quidem heroicum fore, si persona parum necessaria ab alia apprimè necessaria permitteret se occidi; negat tamen ad id teneri, etiam si aggressor sit superior, & adducit Zabarellam in *Clem. 1. de poenis* docentem, non incursum excommunicationem cap. *si quis suadente*, eum, qui pro defensione sui necessaria Pontificem percuteret. Argumentatur autem à naturali iure, ex quo absque vlla distinctione licet vim vi repellere. Nec aliud exigere charitatem bene ordinatam, quae incipit à seipso. Idem docet Rodriguez in *summ. tomo 1. cit. 210. numero 8.* Quia (ait ipse) quamuis vassalli teneantur pro Principe vitam exponere; id tamen intelligendum est in ca-

su necessitatis, non quando Princeps voluntariè se periculo mortis exponit, à quo volens potest se liberare. Ita ille. Sed istorum sententiam Malderus in *2. tract. 3. c. 1. dub. 7. asser. 3.* & alij in vno tantum casu admittunt, quando scilicet prinatus ex tali nece timeret sibi periculum animae *part. 5. tractat. 4. resolutio. no. 2.*

16 Petes tertio. An miles sciens se iniuste pugnare, possit occidere militem contrarium inuadentem? Molina de *iust. tomo 4. tract. 3. disp. 15. numero 5.* in hac quaestione dubius hæsit. Nam, cum aliter non ille iuste illum inuadat, sicut ministri publici iustitiae malefactores, non potest hic miles illum, se defendendo, occidere; sicut non possunt delinquentes occidere ministros iustitiae pro sui defensione; alioqui daretur bellum ex utraque parte iustum, seclusa vtriusque ignorantia, quod est absurdum. Sed placet opinio affirmatiua Soti de *iust. lib. 5. quest. 1. ars 7.* dummodo talis miles aduersariū moneat; ut ab aggrediendo desistat. Si enim nolit desistere, ille habebit ius se tuendi. Nec bellum foret vtrinque iustum, nam Princeps iniuste militat, ipse vero iuste se defendit, postquam aduersarium monuit, vide etiam Fabrum in *4. dist. 15. quest. 3. disp. 52. c. 1. num. 17. part. 5. tract. 4. res. 15.* Idem dicit à fortiori contra Bonacinam de *conf. disp. 7. quest. 4. punct. 5. num. 2.* de milite se defendente in bello iusto *part. 4. tract. 2. res. 29.*

17 Petes quarto. An liceat occidere iniustum inuasorem vitae proximi? Respondeo affirmatiue; quia ex lege charitatis licet quis facit pro alio, quod facere potest pro se ipso. Et innocens licet defenditur. Ita Filiucius *tom. 2. tr. 29. c. 4. num. 54.* & alij communiter. Sed quid, si inuasus cedit iuri suo? Respondeo adhuc inuasorem occidi posse, quia inuasus non est dominus vitae suae, & sic non potest cedere iuri suo. Ita Tannerus *to. 3. disp. 4. p. 8. dub. 4. n. 80.* Quod limita, nisi inuasus serio moneat, se potius vel le morti, quam occidatur inuasor in peccato mortali *p. 5. tr. 4. res. 19.*

18 Petes quinto. An non solum liceat

Miles in bello iniusto occidere potest militem contraria parte se inuadentem.

Licet etiam occidere inuasorem vitae proximi innocens.

Si autem in-
uafus est
Princeps,
aut persona
necessaria
probabile
est, teneri
suum inua-
forem occi-
dere.

Vel etiam
patris, ma-
tris, &c.

Licet etiam
occidere in-
uaforem bo-
norum.

Etiam Cleri-
cos, et Reli-
giosos.

liceat homini ad tuendam suam, vel proximi vitam inuaforem occidere, sed etiam ad id teneatur? Respondeo, si is, qui inuaditur est Princeps, vel persona valde necessaria Reipublicae, probabilissimè docuit Sotus ubi sup. quod teneatur sicut etiam, si ex morte inuasi maximè detrimentum sequeretur vxori, filiis, & familiae, quam alere teneret. Nam in primo casu agitur de bona communi, quod non feruare medio licito, graue peccatum est. in secundo autem interuenit prauiudicium tertij, cuius iuri nemo renunciare potest *part. 5. tract. 4. res. 14.* Idem etiam docet Molina *de iust. tomo. 4. tr. 3. disp. 18. num. 3. 4.* in casu, quo inuaditur proximus, si quis sine notabili sui damno, potest aggressorem occidere. Quod verum putat Malderus *in 2. 2. tr. 3. c. 1. dub. 15* quando inuafus est persona necessaria Reipublicae, vel Princeps, aut proprius pater, mater, frater, filius, vxor item ille ad cuius custodiam quis ex officio, promisso, aut contractu obligatur. *part. 5. tr. 4. res. 19. §. Sed difficultas.*

19 Pro defensione bonorum, tenet Acutius apud Nauat. *cap. 15.* non licere aliquem interficere in conscientia; sed solum permitti iure humano, quod etiam docet Abulensis *in cap. 15. Matth.* & alij; quia ex lege charitatis vita proximi praefenda est bonis nostris externis. Sed his non obstantibus, existimo cum Tannero *3. disp. 4. quast. 8. dub. 4. n. 81.* & DD. communiter, notabilem externorum bonorum amissionem esse graue damnum, ita vt ad illud vitandū possit quis hominem occidere. Et ratio est, quia bona externa sunt media ad sustentationem vitae, & conseruationem honoris, & status; & ideo vt docet Glossa *in l. Advocati, C. de aduoc. diuers. iud.* bona exter-
ta dicuntur sanguis, & vita hominū, vnde defendi possunt cum dispendio vitæ alterius, sicut & vita. Quæ sententia procedit etiam quoad Clericos, vt patet ex *ca. olim, l. de resh. spol.* Ita Molina *to. 4. tr. 3. disp. 16. n. 1.* contra Rosellam *verb. Homicidium §. 3.* Item quoad Religiosos, quamuis non habeant proprium; quia vnusquisque habet ius defendendi non

solum propria, sed etiam ea, quæ possidet in communi, aut quorum vltus, aut custodia est sibi commissa. Ita Tannerus *tom. 3. disp. 4. quast. 8. dub. 4. num. 77.* contra Binsfeldium *de iniur. & damno dato, cap. 1. quast. 5. concl. 4.* Ad rationē Abulensis respondetur, vitā proximi praeferti debere bonis nostris externis, quādo natura rei id postulat, nō quādo eius malitiæ, vt in casu nostro. *p. 5. tr. 4. res. 17.*

20 Nota hic ex Strouertdorf *in 2. 2. quast. 6. 4. artic. 7. concl. 3.* furem rapien-
tem occidi posse: etiam si furtum postea recuperari possit quia nemo videtur obligatus pati, rem sibi eripi, eo quod possit postea recuperare; quilibet enim habet ius non solum recuperandi res suas, sed etiam eustodiendi. Seo DD. alij tenent, tunc furem occidi posse, quando furtum alter recuperari non potest. *Ibid. §. Notandum secundò; & resolutione 45.* Nota etiam contra Couarruiam *in Clem. si furiosus, p. 3. §. 1. nu. 6.* licere occidere furem fugientem cum furto; quia semper dicitur inuafor, donec se in rurtum recipiat. Et alioqui rerum defensio plerumque esset inutilis: nam fures statim, ac dominum rei sentiunt, se in fugam proripiunt. Ita supradicti Doctores *in locum resolutione 17. cit. §. Notandum est.* Immo postquam fur in turo se posuit, si post auxilium iudicis, potest dominus rei in locum intrare, & res suas reassumere, & si fur vim faciat illum occidere. Ita Malderus *ubi sup. dub. 13. §. dico sexto,* & quia inuaditur, debet alij, *part. 5. tract. 4. resol. 37.*

21 Sed petes primo. Quanti valoris debet esse res, pro cuius conseruatione possit fur mactari? Respondeo, non debet esse parui momenti, nisi (aduertit Malderus *Ibid.*) fur post sublatam rem paruum, ne illam reddat, incipiat ferro repetentem inuadere ex *l. sex plagis, §. iniuria. tabernarius, ff. ad leg. Aquila.* Vel res parui momenti in se, magna sit in virtute. Vel etiam res parua coleretur cum iniuria, nā tunc occidi posset in vindictam non tã rei, quam honoris. Ita Lessius *lib. 2. c. 9. dub. 21. n. 68.* Regulariter verò quantitas vnus aurei, vel minor, quam assignat Molina *com. 4. tr. 3. disp. 16. numero 7.* &

N u p a 2

duorum

Etiam si res
furtiua pos-
sit postea in
iudicio re-
cuperari.

Idque etiã
dñ fugit cũ
furo, vel
in locum
suum re-
postquam fur
in turo se posuit,
si post
auxilium iudicis,
potest dominus
rei in
locum intrare,
& res suas
reassumere,
& tuere.

Res verò,
Malderus
ubi sup. dub. 13.
& quia inuaditur,
debet

esse magni
valoris.
Adu. vel
virtute,
vel si sit par-
ua, rapi cũ
iniuria.

duorum aureorum, quam assignat Iason apud Malderum *vbi sup. videtur modica, & hi auctores nimis laxè locuti sunt.* *part. 5. tract. 4. resolutione 18.*

Et quidem, sufficit, quod inuadatur res proximi.

22 Petes secundò An liceat occidere inuadentem res externas proximi? Respondeo cum Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 18. num. 1* & aliis communiter, affirmatiuè, sicut supra diximus de inuadente proximi vitam. Immò Faber *in 4. dist. 15. quest. 3. disp. 52. c. 1. num. 3.* putat, ad id teneri; quia Scriptura obligat vnumquemque ad defendendum proximum innocentem, iuxta illud Ezechielis, *Vnicuique mandauit Deus de proximo suo.* Et Proverb. *Erue eos, qui ducuntur ad mortem, & eos qui trahuntur ad interitum, liberare non cesses.* Sed Molina in homine priuato, & qui ad hoc non est deputatus ex officio, negat tantam charitatis obligationem ad se, vt ad defendenda bona proximi longè inferioris ordinis reneatur inuadere vitam corporalem, & regulariter etiam æternam, eripere, non sine maximo horrore, ac difficultate. *part. 5. tract. 4. resol. 20.*

Licet etiã occidere inuadentem honoris.

23 Tertio, damnum graue est amissio honoris, pro quo tuendo licitum est hominem cum moderamine interimere, si aliter saluari non potest. Vnde diximus supra *num. 10.* virum nobilem, aut militem etiam plebeum inuadum, non teneri fugere, si ex hoc illi sequatur ignominia, vt regulariter sequi solet; quia honor est pretiosior bonis fortunæ. Ita Sotus *de iust. qu. 1. art. 8.* Quidquid in contrarium dicat Syluius *in 2. 2. quest. 64. art. 7. quest. 9. ex eo,* quòd defensio honoris cum occisione non sit iuris naturalis, nec ex illo descendat, cum non conueniat Religiosis, & sic toti hominis speciei. *part. 5. tract. 4. resol. 9.*

Anideo volentem percutere baculo, vel alapa?

24 Itaque Syluius *ibid.* non licere, inquit, viro honorato interimere, volentem baculo, vel alapa percutere; tum quia fieri potest, vt percussio sit occulta, & honorem parum lædat, tum etiã quia læsus honor recuperari potest, aut vi iuris aut alio modo. At contrariũ docent multi, quos citat, & sequitur Leslius *lib. 2. cap. 9. dub. 12. nu. 77.* cum in ali-

quibus regionibus maximum dedecus sit, alapas, vel verbera absque vindicta relinquere. Sed hæc opinio non est admittenda in hominibus plebeis, quibus alapa, vel baculum parum esset dedecori. *part. 5. tract. 4. resol. 4.*

25 Addit etiam Malderus *in 2. 2. tra. 3. cit. 1. dub. 14.* non licere, post impactam in sicula alapa, percutientem insequi, & intercepta fugi?

Et eũ, qui sicere; nam defensio licita debet esse in ipso congressu, post quem percussorem fugientem occidere, est potius vindicari iniuriam, quam defendere. Leslius verò *lib. 2. c. 9. dub. 12. num. 80* contrariam sententiam speculatiuè veram existimat, sed in praxi non consulendam, ob periculum odij, vindictæ, & excessus; item pugnatum, & cædium in Republicæ perniciem. Ego verò, seclusis his periculis, illam in praxi probabilem, & tutam existimo. Et illam absolutè docuerunt Nauarrus *c. 25. n. 4.* Henriquez *lib. 1. c. 10. n. 3. gloss. lit. T.* & nobilissimè Faber *in 4. dist. 52. quest. 3. disp. 52. cap. 1. n. 29.* Et ratio est, quia quamdiu damnum illarum manet in suspenso, semper est locus defensionis, vt patet in eo; qui furem fugientem insequitur ad recuperandum furtum. Nam quamuis honor non sit apud percussorem, sicut furtum apud furem, potest tamen non secus ac furtũ recuperari, ostendendo signa excellentiæ, & captando existimationem apud homines contra percussorem. Deinde, si percussus statim prosequatur percutientem, non cenferur nouum congressum efficere, sed eundem, inique ab altero ceptum, iuste continuare. *part. 2. tract. 15. resolutione 15. & part. 5. tract. 4. resolutione 12.*

26 At verò, non licet viro honorato interficere dicentem *Mentiris*, vel alia verba contumeliosa, nam verbales iniuriæ verbis repelli possunt, & à viris honoratis etiam solent. Ita Azorius *te. 3. l. 2. c. 1. q. 17.* & alij contra Strouer dorf. *in 2. 2. q. 64. art. 7. cõcl. 5.* putantem, in regionibus, vbi verbum *Mentiris* est probrosum, licere viro honorato illud sibi obicientem occidere. Et contra Baldellum *lib. 3. disp. 24. nu. 24.* putantem, licitũ esse.

esse occidere contumeliosum. Sed hic loquitur in casu, quo aliter contumeliosus arceri non potest: ne detur licentia improbitati optimos viros contumeliosis vexandi, quæ dolent acerbius, quam facta. Quando vero liceat dicere, Mentiris, vide Mendozam in 2. 2. tom. 2. disp. 170 sect. 14 § 116 parti. 3 tract. 4. resolut. 12. & nos verb. Compensare, num. 4. †

Licet denique occidat pudicitiam. 27 Pro defensione pudicitie videtur dubitare D. Augustinus lib. 1. de l. arb. c. 5. an liceat in ualorem occidere, ut observat Tannerus in 3. disp. 4. q. 8. dub. 4. nu. 68. Sed ipse merito affirmat cum communi: nam pudicitia est maximū bonū, & in eius violatione adest maximū periculum consensus in patiente. Addunt aliqui, id etiam licere alteri, dum ipsa non consentit, nam si consentit, non fit illi iniuria, & sic ait Rodriguez in sum. t. 1. c. 120. n. 14. Nec ipsa potest illū interficere nisi exterius solum consentiat, abstinens a clamoribus causa non divulgandi secretum p. 5. tr. 4. ref. 36.

OCCIDERE.

Innocentem.

Innocentē occidere nō licet, nisi per accidens. 28 † Occidere innocentem est per se illicitum. Potest tamen licitum esse per accidens in aliquo casu. †

Quando iudex pernitens. 29 Et sic primò, iudex, postquam omnem diligentiam adhibuit ad salvandum innocentem, qui secundum allegata, & probata est nocens, potest illum ad mortem damnare: nec deponere officium cum magno detrimento, ut dicitur in mus. V. iudex. n. 5.

saluare nō potest. Vel quando innocēs res perituræ ab inimicis, minantibus urbis non est innocens, sed maximè nocens. Itaque Tannerus tom. 3. disp. 4. quasi. 8. dub. 5.

num. 54. quidquid in contrarium asserat Bonacina de contr. disp. 2. q. ult. sect. 1. punct. 7. n. 2. p. 5. tr. 3. ref. 23.

31 Tertio Si quis equester inimicum insequentem fugit, & videt puerum, vel medicum in via iacentem, quem necesse est conculcare, aut gradum sistere, & ab inimico mactari, tenetur quidē possibilem circumspeditionem adhibere ne noceat: non tamen sistere gradum, & currere permitti ut occidatur, quia ius habet ad fugam via publica, quo in tanto discrimine privari non potest ratione personæ ibi iacentis. Sicut neque si ipse ebrius, aut furiosus resistit, aliò de se dicitur. Ita Lesius lib. 2. tit. 9. dub. 9. num. 59. & alij contra Lubinum V. Bellum num. 3. Quod limita, nisi occidendus foret infans non baptizatus; nam tunc lege charitatis teneretur fugiens mori potius, quam illum occidere. parti. 5. tract. 4. ref. 34.

32 Quarto, si quis te invadit ut occidat, & cum te defendis, obicit tibi innocentem tamquam clypeum, ut post eum laetans, postea te interimat, nec potest fugere, potes in valorem per innocentem ferire cum moderamine, etiam si inde mors innocentis sequatur. Ita Malderus in 2. 2. tractat. 3. cap. 1. dub. 12. contra Sayrum lib. 7. capit. 12. num. 17.

Notat etiam Baldellus tom. 1. lib. 3. disput. 26 numero 13. quod cum duorixantur, uno alterum iniuste aggrediente, & alter se interponit, ut rixam dividat, aggressor autem ad fugiendum, & cum retro mediatorem se protegat, unde hic moriatur, in vasum nullam culpam committit, dum modo moderamine non excesserit, nec mediatorem per vim opposuerit ad recipiendum iustum. ibid.

33 Quinto, Azorius tom. 3. lib. 2. cap. 7. quasi. 16. occidi posse inquit obsides innocentes si hostes fidem fregerint: nam ea conditione dantur, ut hostes fides servent. Et alioqui ex bello, nec pax & securitas haberi aliquando, nec hostes semel devicti in officio contineri possent. Sed contrarium docet Bonacina de contr. disputat. 2. quasi. ult. sect. 1. punct. 7.

Nam 3.

num.

num. 2. quia putat in tali casu occidi innocentes, quod tamen non probat. *part. 5, tract. 4, ref. 35.*

OCCIDERE
Semetipsum.

Seipsum in nullo casu licet occidat, ut dicitur.

Et scienter.

Nec ad id damnatus potest à iudice.

Vnde ad mortem damnatus non potest venenum haurire.

Aut se à furca præcipitem dare.

Nec licet militibus

34 ✠ **O**ccidere seipsum dicitur ex intentione occidendi, est intrinsecè malum, & mortale peccatum contra charitatem, qua se homo tenetur diligere, & contra iustitiã, qua se debet Deo, & Reipublicæ custodire. ✠ Excusare tamen posse ignorantiam, ut docent Sorus *de iust. lib. 5. q. 1. art. 5.* & alii contra Caietanum *in 2. 2. q. 124. art. 5.* Et probabile est, Lucretiam Romanam, aliosque Ethnicos, non peccasse mortaliter, se interficiendo, existimantes se opus laude dignum, manibus suis moriendo, præstare, quia homicidium non est contra prima principia lumine naturæ nota, sed contra principia secũdaria deducta ex primis, quæ aliquando possunt invincibiliter ignorari *p. 5. tr. 4. ref. 30.*

35 Scienter verò mortem sibi inferre, in nullo casu licet. Vnde Comitolus *l. 2. q. 10. n. 6.* & alii contra Victoriam *de homicid. n. 30. ad arg. 8.* docent, non licere ad mortem damnato venenũ à ministro iustitiæ sibi paratum haurire: id enim perinde esset, ac si quis pugione sibi icũ inferret. D. Thomas *in 2. 2. q. 69. art. 4.* ait, non posse hominem à iudice damnari, ut se occidat, sed ut mortem patiat. Adverte tamen, licere teo permittere, ut venenum sibi applicetur, merò passivè se habendo, & Malderus *in 2. 2. t. 3. c. 1. dub. 8.* putat posse apertè os, ut venenum infundatur. Ac Sylvius *in loc. cit. D. Tho. q. 4.* hoc negat, & venenum in os immissum, teneri non traicere in stomachum, dum potest *p. 5. t. 4. ref. 30.* Itẽ non potest reus funi alligatus se ex schæla præcipitè dare. Ita Sylvius *ibid. p. 5. t. 4. ref. 40.* Vide fuscæ hac de re *p. 11. o. ref. 50.*

36 Tertio, non licet militibus in præliantibus cum Turcis, vel Hære-

ticis, certo victuras, ignem pulveri iniicere, ne ipsi & navis in hostium potestatem deveniant. Et quidem si in navi manent, ut comburantur, certum est, id non licere, ut docet Sylvius *in 2. 2. q. 64. art. 5. ad 4.* Qui licere inquit, ut mari se committerent, quia supponit eos necessario tractandos esse, quod tamen falsum est, quia in barbaria intendunt captivos vendere, vel se redimentes dimittere. Ideò neque id licere puto. *part. 5, tr. 4. ref. 26.*

37 Quarto, Ex Fabro *in 4. dist. 15. p. 3. disp. 52. c. 2. n. 46.* & aliis, damnatus mori per famem si clam offeratur ei cibi, tenetur comedere: nam non comedendo se interimeret, quod est illicitũ. Sed Malderus *in 2. 2. tract. 3. cap. 1. dub. 19.* & negant ad id teneri, nam abstinens à cibo non cooperatur neci suæ, sed solum permittit ab innato calore se absumi, quod in eo, qui ad hoc iustè damnatus est, non videtur illicitum *part. 5. tr. 4. ref. 41.* Adverte, etiam quòd licitum est delinquenti occulto, iudici se prodere, ut debitam punitionem patiat in hac portius vita, quàm alia. Nam id procederet ex affectu virtutis iustitiæ. Ita Sancius *disp. 46. n. 13.* Nisi esset persona magnæ auctoritatis, quæ si se traderet, daret aliis occasionem peccandi *p. 3. t. 5. ref. 7. 8.* Notandum. Item non peccaret, qui ad vitanda gravia tormenta falsum, & capitale sibi crimen imponderet. Vide V. Reus, *n. 16. 13.*

38 Quintò, non potest infirmus respuere medicamenta, quando abest spes salutis. Medicinam verò in doloribus gravibus citra mortis periculũ respuere in carnis mortificationem, licitum & meritorium est. Sumere item cibum nocivum inadvertenter, vel cum opinionione, aut etiam intentione levis nocimenti, non est mortale. Ita Sanchez *in opus. tom. 1. lib. 5. cap. 1. dub. 34. numero 7.* Et infirmus non tenetur parere medico distincto præcepto ab eo, quo tenetur vitam servare. Ita Sancius *disput. 13. num. 8. part. 5. tract. 3. ref. 135.* Et denique mulier honesta, aut virgo, patiens morbum in verendis, tenetur quidem

certo vincendi se in navi comburere.

An damnatus mori per famem, tenetur cibos clam oblatores dare?

Et delinquenti occulto, iudici se prodere ut puniatur mortè?

Item an possit reus ad vitanda gravia tormenta falsum crimen committere, ex quo mortis dabitur? Infirmus tenetur parere medico?

Et prafer- dem admittere curam obstetricum, vel
simuliter aliarum foeminarum: non tamen medi-
manus Chi- corum, quam plusquam mortem odio
vurgi in- habent, praecipue quod ex tali contactu
pudendis, oriuntur regulariter turpes motus, quos
non permittere etiam ex metu mortis,
ad gradum castitatis heroicum pertinet.
Ita Turrianus summ. p. 1. cap. 263. dub. 5.
conclus. 11. & alii p. 5. tr. 3. ref. 138.

O L E U M.

Oleo Extremae Vnctionis li-
cere Parochis mittere ad infir-
mos, ut eo vngantur, docet Quinta-
nad. in Theol. Mor. tom. 1. tract. 5. singul. ult.
num. 1. probatque ex Innocent. 1. Epist. 6.
ad Decent. ubi sic ait: Oleo ab Episcopo
confecto, non solum Sacerdotibus, sed omni-
bus vti Christianis licet in sua, aut suorum
necessitate. Vbi Cornel. in Iacob. 5. vers. 14.
docet innocentium loqui de usu olei
extra Sacramentum ad curandos infir-
mos. Sed haec opinio mihi non pla-
cet, quia ut inquit Bellarminus. lib. 1. de
Extrem. Vnct. cap. 9. est contra praxim Ec-
clesiae, dare oleum sanctum laicis, ut eo
vntur p. 9. tr. 6. ref. 43.

Benedictio
potest addi
non bene-
dictum.

2 Oleo benedicto Extremae Vnctio-
nis posse addi aliud non benedictum,
simul, vel variis vicibus, dummodo
quantitas in principio benedicta sit ma-
ior tota non benedicta superaddenda,
vel superaddita, docent Zambr. de Cas-
tempore mortis, cap. 9. dub. 5. numer. 5. &
Quint. in Theol. Mor. tom. 1. tractat. 5. sing.
1. num. 4. & seqq. Verum haec sententia
est contra praxim, & usum fere omnium
Ecclesiarum, & contra communem
sententiam Doctorum, ut docent Les-
sius in 2. part. D. Tho. de Sacram. Extrem.
Vnct. cap. 1. dub. 5. numero 11. Candidus
tom. 3. de Extrem. Vnct. disquis. 3. ar.
2. dub. 16. 17. & 18. part. 9.
tractat. 6. resolu-
tione 44.

OPINIO PROBABILIS.

Opinio probabilis dicitur, **O**pinio pro-
cognitio incerta, & in evi-
dendens, quae tamen topicis rationibus, vel qua?
doctorum auctoritati nitatur. Rationes Et quotu-
verò probabiles faciunt opinionem plex. An o-
probabilem intrinsecè, auctoritas Do-
ctorum extrinsecè. Et quidem ex ficienter ex
Sanchez in summ. tom. 1. lib. 1. cap. 9. nume. auctoritate
ro 7. vnus Doctoris docti, & pii senten- vnus viri
tia sufficit ad constituendam opinio- docti, &
nem probabilem. Maximè si adducat a- pii,
liquam rationem probabilem, & eius
opinio non sit contra communem. Quae
sententia quamuis displiceat Portellio
verb. Opinio eligenda numero 4. putanti,
admittendam solum esse in questione
nunquam antea disputata: non autem in
venti. Ita a multis DD. in contrarium
stantibus, & multis rationibus inniten-
tibus. Illam tamen admittendam, i-
mò praferendam contraria, docet Vil-
lalobostom. 1. tractat. 5. diff. 7. numero 3. Et an om-
si sustentat valorem matrimonii con- nis opinio
tracti, & Betorio in cap. 1. num. 281. de const. probabilis
si sustentat quamlibet caulam piam. Et speculati-
sine vlla distinctione docent Filiucius vè, si tuta
tom. 2. tract. 11. c. 4. num. 134. & Merolla in praxi,
tom. 1. disp. 3. c. 4. dub. 1. num. 4. part. 4. tr. 4.
ref. 30.

2 Porro ex Sanchez de matr. lib. 7. dis-
put. 7. & aliis, non omnis opinio specu-
lativè probabilis, est tuta in praxi. Et sic
multi non audent sequi opiniones Dua-
reni, Cuiacii, Donelli, Fabri, & aliorum,
appellantes tales opiniones theoreticas,
& non practicas. Sed contra hos inve-
hitur Sancius in se. lect. disput. 54. nu. 11. &
disp. 64. n. 63. docens, omnem opinio-
nem probabilem speculativè, esse in
praxi tutam: nam probabilitas practi-
ca est effectus probabilitatis specula-
tivè: quod enim quis iuste, vel iniuste
operetur, ab eo nascitur, quod specula-
tivè iudicavit, posse agi licite, vel illicitè.
Ita ille. Sed an probabiliter, alii vi-
deant p. 2. t. 13. ref. 5. & 12. p. 9. tr. 6. ref. 2.

3 Quando

Potest ho-
mo operari
iuxta opi-
nionem
probabili-
orem.
Et relin-
quere pro-
babiliorē.

3 Quando circa eundem casum ad-
sunt contrariæ opiniones probabiles,
non tenetur operari sequi probabili-
orem, sed sequi potest minus probabi-
lem. Nam in hoc reprehendi non potest
tanquam imprudens, & temerarius, cū
habeat rationes alicuius momenti. Ne-
que tenetur homo sequi, quod perfe-
ctius est & securius, sed satis est sequi
securum & perfectum. Adde, quod esset
onus intolerabile, si homo tenetur o-
piniones probabiliores investigare. Ita
Sanchez in summ. tom. 1. lib. 1. c. 9. numero
14. & Theologi communiter contra
Perez certam. 10. num. 59. & alios paucos
part. 2. tractat. 13. res. 1. Et part. 4. tract. 4.
resol. 4. §. Ad id verò. Unde opiniones
impressæ in aliquo libro, non semper
probabiles censendæ sunt legi confor-
mes p. 9. r. 7. res. 60.

Opiniones
impressa
non sur-
semper pro-
babilis.

Et ita iu-
dex iudi-
care.

Advoca-
tus patro-
cinari.

Et respon-
sor casuum
conscientia
consulere.

An Rex
possit mo-
vere bellū
contra Reg-
num, quod
ab alio pro-
babiliter
reposside-
tur, ex opi-
nionem pro-
babiliter,
quod sit
suum?

Et medi-

4 Igitur primò, Iudex potest iudi-
care secundum opinionem probabilem
in quæstione iuris, relicta probabiliori,
etiam propria Vide verb. Iudex, à num.
4. Secundò, advocatus potest secundum
opinionem probabilem patrocinari.
Vide verb. Advocatus à numero 1. Tertiò,
Confessarius, aut responzor Casuum cō-
scientiæ consulere potest opinionem
minus probabilem, ut consulentem ab
one aliquo liberet, etiam contra pro-
prium. Ita Vasquez in part. 2. disp. 62. c. 9.
num. 7. Becanus verò in 2. tract. 1. cap. 4.
quæst. 9. num. 16. distinguit (sed in idem
redit) & si consulens petat, quænam o-
pinio in tali quæstione sit probabilior,
tunc teneri eam aperire, quam tenet: si
verò solum de practica obligatione scis-
citur, posse sæpe id consulere, quod
minus probabile iudicat; imò melius
facere, si id consulat, quod facilius, &
cum minori periculo præstari potest.
part. 2. tract. 13. res. 14. Quartò, Sancius
pract. disp. 44. num. 58. contra Villalobos
tom. 1. tractat. 1. diff. 17. numero 6. licere
existimat Regi, habenti ius probabile
ad aliquod Regnum, ab alio Rege pro-
babiliter etiam iure possessum, movere
bellum. De quo in particulari vide Be-
canum p. 2. tr. 13. res. 8.

5 Quintò. Medicus infirmo alias

morituro, cui nullum aliud suppetit me, ^{aut prabe-}
dicamentū, exhibere potest medica- ^{re infirmo}
mentum cum probabilitate iuyaminis, ^{medicamē-}
etiam si maior sit probabilitas nocu- ^{tum pro-}
menti, secundum Malderum in part. 2. ^{babiliter}
quæst. 19. art. 5. disp. 86. §. 7. Qui tamen cum
Suarez apud Portellium verb. Opinio eli-
genda. numero 10. Vasquez in part. 2. tract.
1. disput. 64. cap. 7. & alius negat, posse
medicum habentem copiam medica-
mentorū exhibere minus certū & cer-
tius relinquere, etiam si non habeat cer-
tum. Nam charitas postulat, ut indigen-
ti certiori, quo possumus, remedio luc-
curramus. Item si adsint opiniones pro-
babilis, quod tale medicamentum sit
huic morbo nociturum, aut profuturū,
tunc, ait Merolla tom. 1. disp. 3. c. 4. coroll.
5. n. 198. si medicus utramque opinio-
nem putat æquè probabilem, nullo etiā
medicamento certo existente, peccare
contra charitatem, si illud applicet. Si
verò magis adhæreat opinioni, quod
noceat, peccare etiam contra iustitiam,
quæ eo ipso, quod se obligavit ex mer-
cede infirmum curare, illum obligavit
ad curandum iuxta suam opinionem;
quia hoc intendit infirmus, dum ipsum
potius, quam alium vocat. Sed his non
obstantibus, Azorius tom. 1. lib. 2. cap. 17.
quæst. 11. Sancius pract. disputat. 44.
numero 36. & nonnulli alii docent, in
defectu medicamenti certi non peccare
medicum exhibentem medicamen-
tum probabile, stante opinione proba-
biliori, quod nocebit, etiam quando sa-
lus ægri non est desperata: quia id, quod
ex probabilitate efficitur, reprehendi
non potest part. 2. tract. 13. res. 7. Et p. 5.
tr. 3. res. 13. 2.

6 Sextò, Confessarius tenetur sequi
opinionem pœnitentis probabilem
contra suam, & probabiliorem: quia
pœnitens habens pro se opinionem pro-
babilem, habet ius ad absolutionem. Et
quamvis Vasquez in part. 2. tom. 1. disput.
62. cap. 7. num. 49. & alii dicant peccare
solum venialiter Confessarium nō pro-
prium negantem absolutionem secun-
dum opinionem probabilem, exitimo
ipse cum Sancto in select. disput. 33. num.
54. pec-

Confessa-
rius tene-
tur sequi
opinionem
probabilem
pœnitentis
contra pro-
prium, Et
probabilior
rem.

54. peccare mortaliter, si confessio facta sit de mortalibus quia illum obligat ad detegenda peccata alteri Confessario, quod grave onus est. Adverte etiam, quod hæc opinio procedit etiam, quando opinio penitentis ipsi Confessario videretur falsa, si tamen inter auctores probatos probabilis reputatur. *par. 2. tr. 13. ref. 11.*

Sicut in Sacramento 7 Septimò. Circa essentialia Sacramenti, dicant DD. communiter, amplectendam esse opinionem probabiliorē, ex dictamine charitatis, quæ iubet, ut proximum non ponamus in salutis discrimine, sed subveniamus certiori remedio. Id quod primò non procedit in Sacramento non necessarius ad salutem, ut ait Lorca in *part. 2. tom. 1. disputat. 39. memb. 2. Secundò, nec in casu necessitatis: quando v. gr. deest materia certior, & c. ut ait Bonac de Sacram. disputatio- ne 2. quæst. 1. punct. 4. num. 10. part. 4. tractat. 13. resolutione 2.* Et generaliter, quoties ex opinionibus circa validitatem Sacramenti altera favet Sacramento, altera suscipienti, eligi debet secunda, licet minus probabilis: quia Sacramenta, cum infidelium gratiam sint instituta, cedunt libenter iuri suo, ut ipsis faveant. Et ideo danda est absolutio moribundo, qui illam petit in absentia, vel qui exhibet signa doloris, dubia, an ex dolore peccatorum, an vero ex angustia mortis procedant, *part. 2. tractat. 13. resolut. 13.* Nam strictius obligat charitas, quam Religio. Et Sacerdos in tali casu non absolvens, peccaret, si Parochus, contra iustitiam; si alius contra charitatem. *part. 3. tractat. 3. resolut. 9.* Et in his casibus absolutio dari debet absolute: nam conditio adhiberi debet in dubio, non in opinionibus. Ita Sancius *disput. 4. n. 32. ref. 13. cit. §. lmd. & p. 3. tr. 3. ref. 10.*

Vel necessarius in necessitate.

Quamvis periclitatur validitas Sacramenti.

Et multò magis quòdo est questio de iurisdictione Confessarii.

8 Quòd si dubium sit de potestate Confessarii, tunc potiori iure eligi posset opinio probabilis, probabiliori relicta: quia non est periculum irritandi Sacramentum, ut in casibus prædictis, contra Peregrinum in *comm. ad cons. Cler. Regul. part. 1. cap. 5. lit. C. rum*, quia stante

Summa Diana.

opinione probabili, sicut stante errore communi, Summus Pontifex confert iurisdictionem in ædificatione, fidelium ut docet Palaus *10. 1. disp. 2. punct. 5. n. 9.* & alii multi. Tum etiam, quia omnis Sacerdos habet iurisdictionem in venialia: unde, cum regulariter fideles semper confiteantur aliqua venialia, Sacerdos absolvendo illa directè, absolveret etiam mortalia (si Papa non dat iurisdictionem) indirectè. Nec in tali casu peccaret Confessarius, quia omitteret opinionem probabiliorē: nam ex dictis supra, qui operatur iuxta opinionem probabilem, reprehendi iure non potest. *part. 2. tr. 13. ref. 2. prope finem. par. 3. tr. 2. resolut. 3. §. Ex his, & part. 4. tr. 4. resolut. 4.* Ex quibus patet, non fore in validam absolutionem censuratum, & reservatorum traditam virtute Iubilæi ex opinione probabili, sed falsa: licet is non consequatur Indulgentiam. Nam supradicta de opinione probabili fallunt in indulgentiis, ut dictum est *verb. Indulgentia, n. 21. p. 3. tr. 4. ref. 153. §. Certum.*

9 Adverte hic, ex Sancio in *select. disput. 8.* licet etiam in morte sequi opinionem probabilem, relictam tutiori. Nam non minus tenetur homo Deum in vita, non offendere in vita, quàm in morte, quam in articulo non minus tutum est, sequi unam opinionem, quam aliam. Sed oppositam videtur docere Sanchez *summ. tom. 1. l. 2. c. 1. n. 6. p. 2. tr. 13. ref. 9.*

10 Cæterum, quando varietas opinionum versatur inter Superiorem & subditum, probabilior opinio docet, subditum teneri obedire: quia tenetur obedire, quoties potest absque peccato, ut in tali casu supponimus. Ita Salas in *1. 2. tr. 8. disp. vn. sect. 8. n. 6.* & alii multi. Sed Sancius *select. disput. 33.* Palaus *10. 1. disput. 2. punct. 6. n. 5.* & alii docent, quod quando subditus habet opinionem probabilem; quod præceptum sit illicitum, vel extra superioris iurisdictionem, potest non obedire: quia unicuique fas est sequi opinionem probabilem. Et deinde quia in tali casu vocatur in dubium superioris facultas, qui nec stat in possessione: cū nunquā fuerit in possessione.

Que omnia vera sunt tam in vita, quam in articulo mortis.

At subditus tenetur sequi opinionem probabilem superioris præcipientis, etiam habeat probabilem opinionem in contrarium.

ne præcipiendi illicitum, vel suam iuris-
 dictionem excedens. Ad argumentum
 in contrarium respondent, superiorem
 habere ius præcipiendi, quod certe, &
 indubitanter est licitum, vel quædo sub-
 ditus habet solum dubium de honestate
 præcepti, aut iurisdictione, non autem,
 cū habet probabilem opinionem. (Imò
 Vasquez in part. 2. disp. 62. cap. 8. & disp. 66
 c. 6. n. 51. idem docet in casu dubii, quod
 ipse approbo, si dubium sit de potestate
 Prælati, vel in controversia de honesta-
 te præcepti subdito ex obedientia, dam-
 num aliquod imminet. Vel si eodem
 dubio laboret Prælati, part. 4. tract. 3.
 resol. 8. & 9. Docet etiam Palauus ibid.
 n. 7. quod si est opinio probabilis, quod
 Superior non sit legitimus, quia non est
 electus, &c. subditus non tenetur obe-
 dere, quia de eius possessione probabiliter
 dubitat. Contrarium docet Sanchez
 sum. 10. 2. lib. 6. c. 3. n. 29. Sed utraque opi-
 nio est probabilis. Ex his autem patet Sa-
 ncus ubi supra, non posse Superiorem ius-
 tæ subditum punire ex probabili opinio-
 ne non obedientem, quia non obediendo
 non peccat, ac proinde non meretur
 poenam. Sed prima opinio est commu-
 nior, & probabilior. Vide verb. Excom-
 municationis, n. 64. part. 1. tr. 13. resol. 10. &
 part. 4. tr. 4. resol. 31. In dubio de iustitia
 tributi probabile est vasallos posse illud

*In consiliis fraudare. Vide verb. Gabellas fraudare, p.
 su opinio. 9. tr. 9. res. 45.*
 num circa 11. Quando varietas opinionum ver-
 iurisdictio-
 nem inter-
 iudices, laicus est competens, quia maior cap. si
 cum & Eodex, de sent. excomm. in 6. Ita Sanchez opusc.
 elasiasticū, tom. 1. lib. 2. cap. 4. dub. 32. num. 2. & alii,
 hic est com quod in Hispania fervari, testatur Co-
 petens. varrouias pract. quest. cap. 33. num. 1. parte
 Et genera-
 liter som-
 per ample-
 stenda est
 opinio. qua
 nem, idque in favorem Religionis, &
 fauet Ec-
 clesia, etiā
 contra com
 munem. per
 sona. ff. de
 Relig. & sumpt. funer. & Ro-

ta Romana in una Veneta anno 1606.
 Vel saltem, si dubium sit, an statutum
 sit, vel non sit contra immunitatem
 Ecclesiasticam, consulatur Summus
 Pontifex, ut docuit Carolus Imperator
 apud Graudum in cap. memoriam 19.
 dist. part. 5. tractat. 1. resolut. 23. 5. Igitur.
 & part. 7. tractat. 10. resolut. 5. Item eli-
 genda opinio quæ favet validitati ma-
 trimonii & professionis part. 10. tr. act. 13.
 resolutione 19.

O R A C U L A

1. **O**racula viva vocis concessa Re- Oracula
 gularibus, ablata sunt ab Vrba- sunt abla-
 no Octavo 10. Decemb. 1631. quidquid
 alii dicant, part. 9. tr. 7. res. 61.

O R A R E

1. **O**rare publicè pro excommuni- Orare pro
 catis non toleratis non licet, excommu-
 pro toleratis, dubium est, de quo vide nicatis, an
 verb. Excommunicationis a n. 1. licent
 2. **O**ratio in peccato mortali tan- Orare in
 quam a persona privata, non suffragatur peccato pro
 animabus Purgatorii. **O**ratio si sit ab Ec- Defunctis
 clesia instituta, ut Officium Defuncto- an illis pro
 rum, Horæ Canonice, Pater noster, &c. sit
 prodest: quia hoc ipso quod Ecclesiam
 illam instituit, Deo grata est, & Ecclesia
 pro omnibus suis membris vivis Deo of-
 ferri voluit. Ita Navarra de res. lib. 2. num.
 254. licet alii probabiliter contrarium
 sentiant. parte 5. tr. 14. res. 79.
 3. Qui notabili tentatione carnis, vi Et an ad
 gr. affligitur, tenetur orare, & auxilium vincendæ
 Dei implorare. Quod si non oret, & gravem
 tentationi succumbat, peccare duplici- carnis ten-
 ter, putat Sancius in select. disp. 21. numero. tationem
 19. 20. scilicet contra Religionem, & teneamus
 castitatem. Sed placet opinio contra- orare,
 ria, nam obligatio orandi in tali casu est
 per accidens, sicut in multis casibus per
 accidens obligat actus amoris Dei, in
 quibus tamen illum omittere, non est
 specia-

Speciale peccatum distinctum ab eo, ad quod vitandum requirebatur, ut bene advertit Tannerus in 2. 2. disputat. 2. questione 4. dub. 4. num. 83. part. 3. tract. 5. ref. 16.

4 Filius tenetur orare pro patre defuncto, ut a pœnis Purgatorij citius liberetur. Diana p. 9. tr. 9. ref. 60.

Filius tenetur orare pro anima patris.
5 Non est obligatio orandi vocaliter in singulis, aut sciendi memoriter orationem dominicam, vel salutationem angelicam p. 10. tr. 3. ref. 44.

O R A T O R I U M.

Diffinitio Oratorii.
Oratorium propriè est locus apertus ad orandum. Angelus, & alii, quod duplex est, publicum scilicet & privatum. Privatum est illud, quod est in privatis domibus in angulis carû, in quo oratur, & non habet campanam, neque ostium patens in via publica, & nutu fundatoris potest ad usum profanum reduci. Barbosa part. 9. tractat. 1. resolut. 1.

Absente Domino tota familia potest audire Missam.
2 Possunt audire Missam in Oratorio privato, non solum Domini soli, sed etiam tota familia absente Domino. Novarius *ibid. ref. 2.* Vnde audiens Missam in tali Oratorio, & non sit de familia Domini, peccat mortaliter, si aliam non audit in festivo, ut præcepto satisfaciat; secus autem de Oratorijs Episcoporum, Regularium, & ex privilegio Bullæ Cruciatæ. Zanettus. Quinranadu. *ibid. ref. 3.*

Habens Bullam Cruciatam quocumque tempore satisfacit.
3 Habens Bullam Cruciatæ in Sicilia, Hispania, &c. satisfacit non solum audiendo Missam tempore interdicti, verum etiam quocumque alio tempore. Rodriguez *ibid. ref. 4.* & talis potest ultra privilegium celebrare facere plures Missas in suo Oratorio. Pater Bardi *ibid. ref. 5.*

Commensales gaudent privilegio audiendi Missam.
4 Viventes suis expensis in domo patroni Oratorii, & non sunt commensales, non gaudent privilegio audiendi Missam. Bardi, & alii. Mater quæ in eodem Palatio commoratur, & non est

commensalis, tamen solet filiam comitari ad Missam, gaudet hoc privilegio. Molfesius *ibid. ref. 6.* tamen gaudet ex istentibus extra domum, Domini expensis, qui potest etiam alium sacrum audire, ut absentes, qui in prima non interfuerunt aliam audiant, & si nõ esset aliquis privilegiatus, ut sacro respondeat, potest alium non privilegiatum pro ea functione eligere. *ibid. ref. 27.*

Cogitandum est circa Bullam Cruciatam in materia ministrandi Eucharistiam a Sacerdotibus secularibus, quamquam alii dicant posse hoc fieri. Tu cogita. *ibid. ref. 9.* Tamen privilegium patrono concessum cum sit gratia personalis, extenditur vbi que patronus reperitur, itaque potest Oratorium dirigere in alia Civitate, & si nominatio loci in privilegio taxat locum particularem, intelligitur demonstrativè, non taxativè. Aymon. *ibidem demonstrativè, non taxativè, non compellendus est per Superiorem pro approbatione, quam uti privilegio ad faciendum celebrare.* Lezana *ibid. resolut. 10.* & debent observari rubricæ *ibid. resolut. 11.* Nec opus est nova approbatione Episcopi novi Oratorii, si patronus aliam domum pro habitatione eligat, dum modo ornatus ille, quo usus fuit in primo Oratorio collocetur. Quinranadu *ibid. ref. 12.*

Dies prohibiti celebrationis in Oratorio privato, sunt prima dies tantum Natalis Domini, Paschatis, Pentecostes, Epiphaniæ, Annunciationis, & Assumptionis Beatæ Mariæ, SS. Petri, & Pauli, & Omnium Sanctorum, & si quis in istis diebus Sacrum audiat in Oratorio privato, non satisfacit. Garzias *ibid. ref. 12.*

8 Per Bullam Cruciatam potest celebrari

Possunt celebrari plures Missæ in diebus per breve prohibitis, in Oratorio privato, sed tu cogita verba Sacræ Congregationis in *resolut. 6.* posita, Diana, *ibid. resolut. 14.*

Intelliguntur ad Sacramentorum administrationem. 9 Verba in privilegio apposita (sine tamen iurium Parochialium præiudicio) intelliguntur, in his, quæ spectant ad Sacramentorum administrationem, id est, facere solitam elemosinam, dare pacem, &c. huiusmodi. Molfesius *ib. res. 15.*

Pro utrisque intelligitur. 10 Licentia pro Sacerdote celebrante in Oratorio intelligitur tam de seculari, quam de Regulari. Pellizzari *ibid. resolut. 16.*

Mortuo patrone priuilegium. 11 Privilegium Oratorii privati, concessum alicui, vita sua durante, non extenditur ad hæredes, sic etiam privilegium concessum matri, ita ut illa eodem gaudeat matre absente, spirat mortua matre, contra Pellizzarium. *ibid. resolut. 17.*

Oratorium Regularium. 12 Non gaudet immunitate Ecclesiastica Oratorium privatum, tamen gaudet immunitate in Claustro, vel in grangia, quæ tali immunitate gaudent, non ut Oratorium vatum, sicut etiam gaudet constructum ab Episcopo, ut perpetuo duret destinatum ad cultum diuinum. Bordon, *ibid. resolut. 18.*

Non committit sacrilegium fornicans in Oratorio privato. 13 Fornicatio in Oratorio privato non committit sacrilegium, nec talis circumstantia est in confessione aperienda. Pellizzari *ibid. res. 20.*

Episcopus potest concedere licentiam celebrandi in Oratorio seiuncto à domo. 14 Privilegiatus infirmus, vel carere detentus, si in diebus festiuis Ecclesiam adire impotens, non tenetur Missam in Oratorio privato audire, Elicobari *ibid. res. 19.*

Episcopus potest concedere licentiam celebrandi in Oratorio seiuncto à domo. 15 Oratorium ostium patens extra domum habens, ita ut penitus sic a domo seiunctum potest Episcopus licentiam celebrandi concedere, ut in illo Missa celebrentur absque facultate sedis Apolito-licæ. Naldus; imò in isto Oratorio possunt tantum audiri à Dominis solis clausis ianuis Pasqualigus. *ibid. res. 21.*

Licentia Ordinaria. 16 De licentia sacerdotis celebrantis in Oratorio, intelligitur de ordina-

ria celebrandi tam secularis, quam Regularis Pellizzari *ibid. res. 16.*

17 Privilegium concessum alicui Oratorii privati, vita durante cui concessum est, & non transit ad hæredes; sic etiam privilegium concessum matri, ut filia gaudeat absente matre, mortua matre cessat. Diana & alii, *resolutio- ne 17.*

18 Oratorium privatam non gaudet immunitate Ecclesiastica, nec Regularium, ut Oratorium, sed nomine claustrum, vel Grangia; sicut constructum ab Episcopo, ut perpetuo duret destinatum ad cultum diuinum. Bordon, *resolutio- ne 18.*

19 Non tenetur privilegiatus in diebus festiuis si Ecclesiam adire non poterit, vel infirmus, vel in carcere existens, Missam in Oratorio privato audire. Elicobari *res. 19.*

20 Non committit sacrilegium, qui in Oratorio privato fornicatur, nec talis circumstantia est in confessione aperienda. Pellizzari *res. 20.*

21 Oratorium, quod ostium habet patens extra domum, quod pœnitus est seiunctum à domo, potest ab Episcopo concedi licentia, ut in illo Missa celebretur absque facultate sedis Apolito-licæ. Naldus; imò in isto Oratorio possunt audiri tantum à dominis, & celebrare facere clausis ianuis. Pasqual, *res. 21.*

22 Privilegium concessum erigendi Oratorium in domo existente in Civitate, non extenditur, ut in alia erigatur, quia, ut sic duo, & non unum dicitur, quod non intelligitur de Oratoriis Episcoporum, qui ubique sint, possunt erigere etiam extra Diocesim. Diana, *resolut. 22.*

23 Vigore privilegii Bullæ Cruciatæ possunt haberi Oratoria privata, ad celebrandum, vel celebrare faciendum, non solum tempore interdicti (dummodo causa non fuisset) verum etiam in alio tempore durante Bulla Palæus. *res. 23.* artamen Commissarius Cruciatæ non habet facultatem concedendi licentiã, nec audiendi, nec celebrandi Missam

in Oratorijs priuatis, Gorgias, & alij. *resol. 24.* habens Bullam Cruciatæ potest in Oratorio priuato accipere Eucharistiam in die Paschatis, dummodo non sit pro annuo præcepto, quia hoc modo debet esse delicta. Parochi Duard sed hoc non est deducendum in *praxi. resol. 5.* vnde designatio Oratorij priuati per Bullam Cruciatæ tempore inter. i. quamquam ab alio Episcopo possit fieri, tamen melius est, vt fiat à Diocesano. Pellizzar *resol. 16.*

Nomine domesticorum 24 Nomine domesticorum gaudentium privilegio audiendi sacrum in Oratorio intelliguntur non solum domesticorum cum domino habitantes, verum etiam ij, qui extra domum à domino suis expensis aluntur, imò & Dominus potest alio sacro interesse in gratiam famulorum, qui abierant, & Sacerdos priuilegiatus potest inuenire laicum, vt Missæ inferuiat, etiam si sit alius priuilegiatus. Dian. & alij *resol. 27.*

25 Consanguinei nominati in privilegio Cruciatæ non solum intelliguntur ascendentes & descendentes, vtique ad quartum gradum, verum & coniuges, & satis est si sint consanguinei etiam existentes extra domum: omnes isti gaudent privilegio. Bord. *resol. 28.*

Oratio dicenda 26 Quoad orationem dicendam in Oratorio iuxta verba Bullæ fat est vortio orationis, vel mentalis, & in ea quantitate dicentis arbitrio. Suarez & alij pro lucrando indulgentiis, pro visitare prædictum Oratorium. Diana. *resol. 29.*

Per horam 27 Dispensatio in hora celebrandi facta à Commissario intelligitur per horam antequam luceat, & per eandem post meridiem. Palau *resol. 30.* acquirat indulgentias quis, si quinque visitaret dictum Oratorium, virtute Bullæ Cruciatæ, & nomine Oratorij intelligitur Altare, & non Ecclesia, vel Oratorium Machad. *resol. 31.*

Generales 28 Generales, & Prouinciales Regularium possunt erigere Oratorium absque licentia Episcopi pro celebratione Missarum, etiam à Sacerdotibus saeu-

laribus, dummodo ad cultum diuinum sit deputatum. Marchinus & alij. *resol. 32.* idem possunt facere in eorum Grangijs, & ibi etiam Sacerdotes seculares celebrare facere, quæ oratoria gaudent immunitate Ecclesiastica, dummodo sint benedicta, vt dictum est, & possunt admittere nonnullos suos benefactores & administrare eorum familiaribus Eucharistiam monasterio existentibus, quoad reconciliationem, vel benedictionem pertinet ad eorum superiores, & prædicta oratoria possunt erigere in locis recreationis, etiam si campana pendeat à Turri. Lezan. & alij *resol. 33.*

29 Possunt Regulares vti Altari Portatili extra Monasterium & Grangijs, & in Hispania aliqui Religiosi in eorum Camera soleant celebrare facere, sed regulares minime hoc privilegio vtuntur, vt magis modestè se gerant, Dian. & alij *resol. 34.*

30 Oratoria priuata Palatij vbi ne goriatur, & iustitia exercetur intelliguntur ablata per Decr. Pauli V. si resposum fuit à S. Congr. 14. Nouemb. 1648. Ioann. Vall. (capella verò publicarum Carcerum non comprehenditur) S. C. gregat. vnde Sacerdotes, tam seculares, quam Regulares puniti possunt ab Episcopo, si in dictis oratorijs celebrant, ead. S. Congreg. *resol. 35.*

31 Episcopus absque licentia Pontificis potest in suo Palatio erigere oratorium, vt in eo non solum in iustitate, verum etiam aliovis tempore celebrare faciat, Faustus *resol. 36.* vnum tantum oratorium in suo Palatio erigere possunt, vt in ruralibus, vt Altari Portatili ad celebrandum, Auerfas, & oratorium pro oratione, non celebratione non potest Episcopus visitare: potest tamen accedere ad videndum si aptum est orandi vel non, & potest illud destruere, cum non sit iuxta formam iuris. *resol. 38.*

32 Episcopus in aliena Diocesi potest in suo Palatio in altari portatili celebrare, sed non per alios, non autem in vrbe, Sanchez. & alij. *resol. 39.* dicta circa Episcopos

vasorium etiam in Grangijs.

Reconciliationis, & benedictionis pertinet ad eorum superiores. Regulares possunt vti altari portatili.

Oratoria priuata Palatij, iustitia ablati, iustitia sunt ab Ioann. Vall. (capella verò publicarum lata, sed non Carcerum non comprehenditur) S. C. capella car

Episcopus potest in suo Palatio erigere oratorium, vt in eo non solum in iustitate, Palatio erigere vnum oratorium, vt in ruralibus, vt Altari portatili, Auerfas, & oratorium pro oratione, non celebratione non potest Episcopus visitare, non potest illud destruere, cum non sit iuxta formam iuris.

Et etiam in aliena Diocesi non autem in vrbe.

piscopos in istis rebus resolutionibus non sunt derogata per Concil. Tridentin. Præpos. & alij §. *Verum his.*

Mortuo Episcopo facti
liaret non
gaudent pri-
uilegio.
33. Mortuo Episcopo familiares non possunt audire Missam in oratorio Palatii Episcopalis, sed Palatium gaudet immunitate Ecclesiastica, contra Pelliz. *resol.* 40. sic etiam eo absente non possunt audire sacrum dicti familiares: De Cardinalibus alia est ratio: Portell. & alij *resol.* 41.

Solus Pontifex potest
concedere
Oratorii.
34. Solus Pontifex concedere potest licentiam ad habendum oratorium priuatum iuxta Concil. Trident. Cum Episcopalis facultas ablata sit 10. Martii 1615. ab A. b. VIII. *resol.* 41. Sed possunt in aliquo casu ex iusta causa dispensare ut celebretur in Altari portatili in aliquo Palatio. Auer *resol.* 43.

Aliqui casus, in quibus potest
Episcopus
dispensare.
35. Aliqui casus, in quibus Episcopus potest dispensare, ut extra Ecclesiam celebretur. Primum in classi Maritima si commode id fieri possit. Secundum in classi, vel exercitu terrestri sub rectoriis. Tertium in Camera alicuius personæ pere-

In classi ma-
ritima. Ter-
refri
Camera
Tempore
pestis.
In publicis
viis, in cri-
remibus.
In navi cum
tranquilli-
tate.
illustri ad audiendum sacrum, vel communis ad id. Quartum in aliquo palatio, ubi Dominus primam Missam non audiuit, vel præsentem corpore defuncti plures Missas celebrare faciat, sed hoc non est permittendum *resol.* 44. tempore pestis non solum in oratoriis, verum etiam in publicis viis in terræmibus, si Ecclesia est diruta, vel propter magnum concursum populorum, & in navi magna cum maxima tranquillitate maris; sed hoc est prohibitum a S. Congregat. Rituum *resol.* 45. in dictis casibus semper est securius petere licentiam ab Episcopo dummodo necessitas non adsit, & Episcopus adiri non possit licentia vero celebrandi concessa Sacerdotibus danda est intra

Gaudent E-
piscopi Ti-
tulares.
Sed qui ha-
bent iura
pontificalia
vel Abba-
tes.
Diecelesim. Suarez & alij *resol.* 40.

36. Hoc etiam privilegio gaudent Episcopi Titulares extra Urbem ut possint in suis Palatiis habere oratorium priuatum stando in rigore iuris *resol.* 47. Vnde Prælati habentes iura Episcopalia, & Abbates non possunt habere tale oratorium, nec etiam Vicarius Capitularis Cardinales vero ex tacito consensu. Pa. *resol.* 48.

ORDINARIUS.

Ordinarius nomine veniunt Cardinales in Ecclesijs sui tituli. Navarrus. Sanchez. 2. Legati Pontificis in sua Prouincia; possunt enim, quod etiam Episcopus. Sanchez; Coninch. 3. Capitulum sede vacante, eiusque Vicarius, D.D. citati. 4. Abbas Ecclesiæ exemptæ. Henriquez. Ledesma. Sanchez. 5. omnes habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, D.D. citati. Dubium verò est an sub hoc nomine veniant Cõmendatarij Ecclesiarum iura Episcopalia habentium, propter declarationem pro negatiua adduci solitam, quæ tamen videtur multis esse suspecta. p. 11. tr. 3. *res.* 3. *res.* 35.

ORDO.

Ordo est Sacramentum nouæ legis, quo homines aliqui in Dei ministerium, spirituali potestate tradita, deputantur. Est Sacramentum necessarium toti Ecclesiæ, sicut Matrimonium, non tamen singulis ad salutem. Septem numerantur a Theologis; Ostiarius, Exorcistatus, Lecturatus, Acolytatus, Subdiaconatus, Diaconatus & Presbyteratus, Ex quibus primi quatuor dicuntur non Sacri, reliqui tres Sacri. Nam etiam omnes sunt Sacri peculiariter dicuntur ratione materiæ, circa quam, ut ait D. Thomas 3. *part. quest.* 37. *art.* 3. Prima tonsura non est Ordo, sed ianua, & dispositio ad Ordines. In iure adduntur alij duo, Psalmistatus, & Cantoratus, qui tamen non sunt proprii Ordines. An Cardinalatus sit Ordo, vide sub eius nomine num. 2. Fornarius tamen de Sacram. *Ord.* cap. 8. tenet primam tonsuram esse Ordinem, tum quia in cap. cum contingat, de at. & qualis. *ordin.* dicitur per primam tonsuram conferri Ordinem Clericalem, & talem eam vocat

Ordinis definitio.

Necessitas.

Et species.

An prima tonsura sit ordo.

vocat Alcuinus *de diu. Offi* c. 35. & Sixtus V. in motu proprio 1588. vocat caracterem Clericalem, tum etiam quia Tridentarium prohibet Episcopis aliquid fumere pro collatione Ordinum etiam primæ toni & in *sess. 21. cap. 1. de reform.* Sed his non obstantibus, non est recedendum a Theologorum communi, quam etiam approbat ius Canonicum in *Canō. foriatim. dist. 32.* & alibi, ubi Ordines maiores, & minores enumerans, tonsuræ non meminit, & Tridentinum, sicut etiam Pontificale Romanum, ab omnibus Ordinibus illam distinguit in *sess. 23. cap. 4. §. 6. 11. 12. & 13. de reform.* Et ratio est, quia tonsura non confertur per traditionem alicuius materiæ, id quod Concilium Tridentinum ad essentiam Ordinis requirit. Argumenta autem adducta non probant, quia illæ appellationes solum significant, tonsuram esse gradum Ecclesiasticum, & exaltationem supra statum laicalem, aut destinationem ad statum Clericalem. Episcopus vero prohibetur aliquid pro eius collatione recipere, quia est quid spirituale, & sic tenet Bauny *tr. 7. quest. 3. part. 6. tract. 8. resol. 29. & part. 10. tr. 14. resol. 14.*

ORDINIS
Materia.

Qua sit materia Sacerdotij?

Materia ordinum non fuit à Christo instituta in specie. *part. 10. tr. 14. resol. 14.* Determinata autem ab ea Ecclesia Latina pro Sacerdotio est duplex, traditio calicis cum vino, & patenæ cum hostia, & impositio manuum. Vtraque secundum Bellarminum *de Sacram. Ord. lib. 1. cap. 9.* & alios, essentialis, partialis; & prima quidem ad potestatem consecrandi, secunda vero ad potestatem absolvendi ordinata. Secundum Valentiam *tom. 4. disp. 9. quest. 1. punct. 5.* & alios sola calicis traditio est materia essentialis, impositio vero manuum solum sacramentale ex præcepto adhibendum. Vtraque opinio est probabilis *parte 3. tractat. 4. resol. 187.* Si autem detur tantum patenæ cum ho-

hostia, vel tantum calix cum vino, aut hostia & calix sine vino, ut contigit his temporibus in Hispania ex incuria Magistri Cæremontiarum, non apponentis vinum in calice, Sacramentum esse nullum, & iterandum. Ita Villalobos *tom. 1. tractat. 11. diff. 4. num. 1.* cum aliis, contra Henricum *lib. 10. cap. 6. n. 1.* cuius opinionem probabiliter existimans, docet, in tali casu iterandum esse sub conditione *part. 4. tr. 4. resol. 119.* Sed in *part. 3. tractat. 4. resol. 186.* opinionem Henrici complexus erat. Et ratio est, quia quamuis consistat consecratio solius panis, aut solius vini, quarum utraq; habet speciale formam, ut peculiare vactiones, &c. non tamen consistit potestas consecrandi solum panem, aut solum vinum, quia nec utraq; per unicam traditionem sub unica forma confertur; & præterea non videtur subsistere posse potestas iure diuino collata, quæ stante eodē iure diuino exire nō possit in actum sine peccato; & tamen huiusmodi potestas talis esse, quia non potest vna sola species, saltem seclusa dispensatione Pontificis, consecrari: nec dici potest, quod per traditionem solius calicis cum vino, aut solius patenæ cum hostia tradatur potestas conficiendi Sacramentum perfectum; quia traditio vnius materiæ partialis solum designat potestatem circa illam, & sic tenet nouissime Auerla *de Sacram. Ord. quest. 2. sect. 8. contra Instruct. Hispal. part. 5. §. 6. n. 6. part. 6. tract. 8. resolutione 22.*

2. Materia Diaconatus secundum Syluium in 3. *part. quest. 37. art. 2. quest. 3.* est traditio libri Evangeliorum, & impositio manuum secundum Nugnum in 3. *part. tom. 2. quest. 37. art. 5.* sola traditio libri. Vtraque opinio est probabilis, *part. 3. tr. 4. resol. 188.* Materia Subdiaconatus ex Hilliucio *tom. 1. tr. 9. cap. 2. nu. 45.* est duplex, traditio calicis vacui cum patenâ superposita, & traditio libri Epistoliarum, ex paritate rationis cum traditione Evangeliorum in Diaconatu, sed dicendum cum Coninch *de Sacram. disp. 2. o. dub. 6. n. 69.* solam traditionem calicis esse materiam necessariam, & cum Henriquez *lib. 1.*

Diaconatus.

Subdiaconatus.

lib. 10. cap. 8. gloss. lit. F. calicem non debere esse necessarium consecratum *part. 3. tr. Ordinis: 4. resol. 189.* Materia Acolytatus est traditio candelabri cum cerco, & yrceoli vacui. Lectoratus, libri Prophetiarum. Exorcistatus, libri Exorcismorum. Ostiariatus, clauium cum cymbalo. Fillucius *tom. 1. tract. 9. cap. 2. 4.*

Realis contractus materia non est essentialis Ordini.
 3. Omnis autem traditio, quae est materia proxima Sacramenti Ordinis, de necessitate praecepti Ecclesiastici esse debet cum reali contractu suscipientis. Imò Faber *in 4. dist. 24. quest. 1. disput. 1. cap. 4. n. 21.* & alij volunt, hoc esse de necessitate Sacramenti. Solus verò Sacerdotalem Ordinem suscipientem debere quidem vult tangere necessarium calicem, non autem alia. Sed ego cum Bonacina *de Sacram. disp. 8. q. vn. punct. 5. n. 10.* existimo, in nullo Ordine realem contractum materiae esse de essentia Sacramenti. Nam bene tradi potest, & accipi cum solo consensu aliquo signo explicato: sicut verè accipimus equum, nummos, & alia, non illa tangendo, cum solo signo acceptiuo. Posita autem contraria sententia, bene docet Nugentius *in add. ad 3. part. 2. quest. 24. art. 3. diff. 1.* non esse necessarium, quod Diaconus tangat hostiam, sed solam patenam, sicut calicem in quo sit vinum; nam sicut vinum est in calice, ita hostia in patena. Et sane in rebus humanis, quando eorum, quae traduntur, vnum est in alio, non solet specialiter tangi *part. 2. tr. 16. resol. 3. & part. 3. tr. 4. resol. 185.* Et ita tenet nouissimè Bauny *part. 1. tr. 7. quest. 4. n. 12.* quia tamen haec doctrina non est certa, & in Sacramentis quaeri debet omnimoda securitas, curandum est, ut tam calix, quam patena immediatè tangantur, idque sub mortali *part. 6. tr. 8. resol. 19.* Quibus non obstantibus.

Debestantiam in Presbyteratu tangi tam calix, quam patena.

ORDINIS Forma.

Ordinis forma est. **O**mnium Ordinū forma illa est, Accipite potestatem, & c. quae

nimirum significatur imperatiuo quodam modo, tradi potestas singulis accō-
 modata. * Equidem proferri debet si-
 mul cum materia, si multate tamen mo-
 tali, ut diximus de Baptismo *verb. Baptis- Alias Or-
 mi, n. 27.* Ita Granado *in 3. part. controu. 9. do iterariū
 tr. 1. disp. 6. num. 16.* Qui tamen putans,
 contrariam sententiam Caietani *in opus.
 tom. 1. tract. 26.* esse probabilem, cenet
 minores Ordines, nec non Subdiaconatum,
 & Diaconatum, absque physica sim-
 ilitate collaros, quia non sunt admodum
 necessarii, omitti posse: Presbyteratum
 verò, & Episcopatum (* quamuis
 ex errore dicatur, Diaconatum *) ut pro-
 ce sacratiores, & magis necessarios, ac
 proinde maiorē certitudinem requirē-
 tes, iterandos esse sub conditione. *part.
 5. tractat. 13. resol. 48.*

5. Et generaliter, quoties pro validitate, & inualiditate Ordinis adfuit rationes probabiles, iterari posse, ait Granadus *n. 2.* sub conditione; Episcopatum verò, & Presbyteratum etiam debere, ne Episcopus, aut Presbyter periculo non ordinandi, non consecrandi, non abluendi se exponat, cum maximè fidelium detrimento. Id verò non procedere in inferioribus Ordinibus. Vide *verb. Abbas n. 6. in fine part. 5. tract. 13. resolutione 47. & 93. §. Quoad secundum.* Sed aduertant hic scrupulosi, aliud esse opinionem, & dubium, aliud scrupulum; nec statim, ac quis timet, se vasa sacra verb. gr. non tetigisse, debere iteratò suscipere; multa enim obliuiscimur, quae reuera praestitimus. *resolut. 47. cit. in fine.* Si autem omnino praetermissa consura, ordines quis suscepisset, Syluius adhuc consurandum inquit, *verb. Ordo, num. 2.* Fabris vero *de Sacram. Ordin. cap. 4. quest. 13.* negat, quia consura non est de necessitate Sacramenti, sed praecepti. *part. 6. tr. 8. resolutione 29. in fine.*

Sicut generaliter, quae auctore bini?

ORDINIS Subiectum.

6. Subiectum Ordinis homo solus est.

subiectum est, sed non omnis; nam iure diuino ar-
homo, cum centur fœminæ, & non baptizati, iure
certis con- autem Ecclesiastico bigami, homicidæ,
ditionibus. cæci, muti, & omnes irregulares. Vt Or-
 do sit validus, requirit præter materiam
 & formam intentionem tam Ministri,
 quam suscipientis. Vt verò licitè recipia-
 tur, requiruntur in suscipiente multa a-
 lia. Nimirum ætas, Literæ dimissoriæ,
 Examen, Titulus, Gradatio, Interstitia,
 Tempus, Locus, & Status in gratia.
 Toletus præterea *lib. 1. cap. 71. num. 6.* re-
 quirunt Confirmationem; ita vt si non
 confirmatus Ordines suscipiat, peccet
 mortaliter, & fiat irregularis. Sed nullū
 extat præceptum in iure tantam obliga-
 tionem imponens, nec Tridentinum
sess. 22. cap. 4. verbis ad eò strictis vtitur;
 sed solum consulit Episcopis, vt non cõ-
 firmatos non promoveant. Tam igitur
 suscipiens, quam conferens Ordinem
 ante Confirmationem, peccabit venia-
 liter. Ita Sotus in *4. distinct. ... quæst. vnic.*
art. 8. & alij *part. 2. tractat. 16. resolutione 4.*
& part. 3. tractat. 4. resolutione 24. 5. Notauit
 etiam.

Id est oī cor- 7 Igitur primò in ordinando requi-
ta ætate. ritur ætas. Quæ in prima tonsura, & tri-
 bus minoribus Ordinibus est septen-
 nium completum. In Acolytatu duode-
 cimus annus completus. In Subdiaconatu
 22. in Diaconatu 23. in Presbyteratu
 25. omnes incepti. (Denique in Episco-
 patu trigessimus annus. Vide *verb. Episco-*
pus, num. 3.) Et quidem secundum Pon-
 tiam *lib. 7. cap. 65. num. 1.* non datur par-
 uitas materiæ, vnde si dies, vel hora de-
 ficiat, actus vitiat. Nec valere illà re-
 gulam. *Quod parum distat, nihil distare vi-*
detur, vbi totum præceptum consistit
 in seruanda integra materia; vnde qui
 nocte Iouis statim post signum mediæ
 noctis ederet carnes, non excusaretur ex
 paruitate materiæ. Sed ipse existimo cū
 Sanchez *in opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 33.*
num. 6. quod si vltimus dies ætatis sit in-
 ceptus, potest quis ordinari etiam anteq̃
 aliquot horas; quia in fauorabilibus di-
 es ceptus habetur pro completo. *L. qua*
ætate. ff. de testam. part. 2. tractat. 16. re-
solut. 27. & *part. 5. tractat. 5. resolutione 17.*
 Summa Diana.

Et probabile est in ætate ad Ordines
 non esse computandum diem interta-
 larem anni bissextilis *part. 10. tractat. 11.*
resolutione 67.

8 Qui verò ante legitimam ætatem
 ordinaretur, incurreret suspensionem,
 & celebrando, irregularitatem, ex *Et. atate incur-*
trauag. Pij II. Cum ex sacrorum, resol. 27. vii suspen-
ctat. & p. 11. tr. 4. res. 7. Sed nota primò, sionem.
 hanc suspensionem non incurri ab Epil. *Excipe, si*
 copo ante legitimam ætatem ordinato, *quis ordina-*
 vt patet ex ipsa Bulla, & ex regula gene- *eur Episco-*
 rali, quo in legibus pœnalibus non in- *pus.*
 cluuntur Episcopi, nisi expulsi fuerint, *Aut in mi-*
cap. qui a periculo sum, quæst. 15. cap. 12. §. 3.
num. 15. par. 5. tr. 10. resol. 53. d. Notandū
 est. Secundò, non incurri ab ordinatis
 ante ætatem in minoribus; quia Bulla
 loquitur de maioribus, & in pœnalibus
 non fit extensio. Ita Riccius *part. 4. de-*
cis. 93. numero 6. part. 5. tractat. 10. resolu-
tionem 30. Tertiò, nec ab ordinato in

Sacris bona fide, aut ignorantet, igno-
 rantia saltem inuincibili. Bonacina
de cens. disputat. 3. punct. 5. §. 1. numero 2. Et
 ego existimo cum Pæposito in *3. part.*
quæst. vnic. de Sacram. Ord. dub. 17. num.
167. & alijs, excusare etiam vincibilem,
 & crassam; quia Bulla lata est contra
 præsumentes. *part. 3. tractat. 4. resolu-*
tionem 182. 192. & *part. 5. tractat. 18. resolut. 32.*
 Tamen, qui vesperi ordines accipit, potest Epif-
 & mane antecedenti attingit ætatem dispensare
 potest ordinari, immò Episcopus po-
 test dispensare, per tres, aut quatuor
 dies ante ætatem. Zanardus *part. 9. tract.*
9. resolut. 5.

9 An verò si is celebret adueniente
 mala fide, incurrat Irregularitatem; Re-
 spondeo cum Peyrino. *Præuil. Minim. tom. celebrat,*
1. Const. 1. Lulij II. §. 15. numero 19. non
 incurrere; quia non celebrat cum sus-
 pensionem, peccare tamen mortaliter, vt
 docet communis opinio, quamuis Le-
 desma *tom. 1. de Sacram. Ordin. cap. 7.*
concl. 1. contrariam sententiam probabi-
 lem iudicet. Et quidem vera est, si talis
 celebrat post completam ætatem. In
 quo casu Corduba *cas. 144.* idem di-
 cendum putat de eo, qui ordinatus est
 mala fide; qui si ante completam ætatem
 bona

Ordinatus
Ord ante
atate incur-
sionem.
quis ordina-
eur Episco-
pus.
Aut in mi-
noribus.
Vel etiã Sa-
cris ignorã-
ter. & bo-
na fide.

Potest Epif-
dispensare
per tres, ve-
quatuor
dies ante
ætatem.

Quis si os
scien scieter
celebrat,
non
no fit irre-
regularis, li-
penfione, peccare tamen mortaliter, vt
cci peccat
mortaliter

bona fide celebraret, putans id sibi licere, non incurreret irregularitatem; quia ad hanc quoque requiritur dolus: immodò magis, quia verbum *presumpserit* absque vlla controuersia cadit super irregularitate. Ita Nauarrus c. 27. nu. 156. *resol. 182. citat. §. Sed difficultas, & part. 5. tractat. 10. resol. 32. §. Notandum, & res. 14.*

Sicut nec ordinatus 10 Qualicumque autem fide ordinatus ante ætatem, non incurrit irregularitatem, celebrando in ipsa ordinatione, ne cum Episcopo, quia cum celebrat, eum ipso Episcopo ordinatum non dicitur, cum non dicitur accepit potestatem absolventi. Ita Hurtadus de susp. diff. 13. n. 36. qui tamen incurrere parat Diaconum, & Subdiaconum assistentes Episcopo, & canentes Euangelium, & Epistolam, quia illorum Ordines supponuntur perfecte collati. Sed Suarez *disputatione 31. sect. 1. idem docet de his, quem nouissime sequitur Mercetus in 3. part. quest. 24. dub. 7. quia Ordinatio perseverat usque ad completum Officium part. 5. tractat. 10. res. 14.*

Qui verò mala fide ordinatur 11 Nota secundò, ordinatum mala fide ante ætatem secundum Nauarrum apud Villalobos esse suspensum, non solum ante ætatem ab Ordine sic suscepto, sed etiam ab eorumque alijis antea ritè susceptis, ex quadam Bulla suspensione la Sixti V. Sed ego contrarium teneo cum ab omni Henriquez & Auila apud Villalobos *Ordine quo 1. tractat. 18. diff. 11. num. 2. ex illis verbis reperitur insignitus. dicitur ministrare presumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant. Nota illud, in eisdem, id est in malè susceptis, à quibus mirum suspensi sunt. Sicut etiam iure antiquo suspendebantur ab executione solius Ordinis malè suscepti, ex gloss. in cap. consultationi, de temp. ordin. & Tridentino sess. 14. cap. 2. part. 5. tract. 10. res. 14. & recitatiuè olim part. 3. tract. 4. res. 182. in fine. Teneo etiam cum Suarez *disputat. 42. sect. 3. num. 2. contra Nauarrum lib. 1. conf. 26. num. 2. suspensum ab Ordine inferiori, non fieri irregularem, si superiorem accipiat: quia id non est expressum in iure. part. 4. tract. 2. res. 92.**

12 Nota terciò, suspensionem talis Bullæ secundum Gutierrez *99. canon. lib. 1. cap. 26. num. 21. res. 14. Pontifici. Sed cum Regularibus dispensare possunt eorum Prælati, vt docet Portellius verb. Ordinis Sacri. suspensio. num. 14. Eridem docet de Episcopo quoad suos subditos Suarez nu. 32. part. 5. tract. 10. res. 31. Et de Confessione per Bullam, Medina lib. 1. cap. 11. §. 8. *Ibid. res. 115. Nota tandem, dictam Excommunicationem latam esse etiam contra suscipientes Sacros Ordines extra tempora, aut sine dimissoria, de quibus infra, & de eodem modo philosophandum.***

13 In dubio, an quis impleuisset ætatem, non potest ordinari; quia præceptum de non ordinando ante ætatem ita in possessione, & est certum, quod proinde vincitur dubium. Ita Sancius *disputat. 23. num. 6. part. 4. tractat. 3. res. 21. §. Contrarium.*

14 Secundò Regulares, & Sæculares ordinandi ab alio, quam à proprio Episcopo, debent habere dimissorias sub pœna suspensionis, de qua dictum est. *part. 3. tractat. 4. res. 192. & p. 11. tr. 5. res. 2. Dimissoria autem Clerico sæculari concedi debent à proprio Episcopo, de quo infra, cum de Ministro. Vel à Capitulo Sedis Vacantis, non tamen infra annum à die vacationis, vt prohibet Tridentinum sess. 7. cap. 10. sub pœna interdicti quoad Capitulum, & suspensionis, nec non priuationis fori quoad ordinatum. Sed nihilominus potest Capitulum infra annum concedere dimissorias presentato à patrono laico ad suum beneficium. Ita Garthas *part. 5. cap. 7. nu. 93. Item habenti facultatem Papalem suscipiendi Ordines à quocumque cum licentia proprii Ordinarij. Et potest facere testimonium idoneitatis. Ita Barbosa de potest. Episcop. part. 2. alleg. 7. nu. 14. quamuis Moneta de commut. cap. 10. nu. 182. referat vsum Curie Romanæ in contrarium part. 5. tractat. 10. res. 46. Possunt etiam suis subditis sæcularibus dimissorias concedere Abbates. Tamburinus tom. 2. disputat. 2. quest. 7. numero 5. part. 1.**

Reservatâ
secundâ a-
liquos Sum-
mo Ponti-
fici.

Etia in du-
bio an æta-
tem imple-
uerit.

Præterea
ordinandus
ab alio, quâ
à proprio
Episcopo,
debet habere
dimissoria.
Ab Episco-
po.
Capitulo.
Vel Abbate
Superiori.
suo.

part. 4. tractat. 4. resolutione 147. in fine. Si vero conferant non subditis, incurrunt ipso iure suspensionem, ex decreto Tridentini sess. 2. cap. 10. Quam Sayrus de cens. lib. 4. cap. 13. num. 5. non bene extendit ad Abbates ordinantes alienos subditos. Ita Bonacina tom. 3. disput. 3. quæst. punct. 11. n. 4. part. 5. tractat. 10. resolutione

Et, si est Regularis, à suo Pralato

42. Regularibus autem concedere potest suus Prælatus, ut scilicet ordinentur ab Episcopo diocesano, & eo absente, vel ordinationes non habente, à quocunque alio, ex priuilegio concessio Congregationi S. Benedicti Vallisolei à Clement. VIII. & deinde Societati à Gregorio XIII. part. 2. tractat. 16. resolutione 13. cum ampliatio ad Nouitios, ut tradit Suarez de Relig. tom. 3. lib. 5. cap. 16. num. 17. Quæ ampliatio facta est ad tollendos scrupulos; nam absque illa iam comprehendebat Nouitios, cum hi gaudeant omnibus priuilegiis professorum part. 3. tractat. 2. resolutione 7. & part. 5. tractat. 10. resolutione 43. Idem autem est, ordinari absque dimissoria, &

Tertio ex am littera

cum dimissoria falsa; minimè verò cum dimissoria vera, quamuis impetrata per riu. In quo

Episcopi cū Regularibus possunt acquirere ius suorum Pralatorum.

15 Tertio requiritur examen faciendum coram Episcopo de sufficientia libretarum, etiam quoad Regulares, ut docet Vasquez in 3. part. tom. 5. disputat. 2. 46. res. fidei suo cap. 6. num. 55. ex Trident. sess. 23. cap. 12. Sed obseruat Miranda tom. 1. quæst. 39. art. 2. deuotos, & prudentes Episcopos suam conscientiam cum conscientis Prælatorum exonerare, omnimodam fidem testimonialibus eorum litteris adhibendo, quam nimirum adhibent vni Examinatori sæculari part. 1. tractat. 16. resolutione 2. §. Sed prima parte 4. tract. 2. resol. 7. 4. §. Sed difficultas. & part. 5. tr. 10. resol. 40. in fine.

Ad primam resuram requiritur, quod recipiens sciatur legere. Salsè tealis, & scri-

16 † Sufficientia autem, quæ requiritur in prima censura, est quod rudimenta fidei sciatur, ac legere & scribere. * Sufficienti verò, quod sciatur legere Italicè, quamuis nesciant Latinè; nam Tridentinum sess. 23. cap. 40. eos excludit à tonsura, qui omninò legere nesciunt. Ita Sanchez opusc. 10. 2. lib. 7. ca. p. 1. dub. 46. nu. 11.

Nec requiritur ut sciant perfectè scribere, sed sufficit, quod characteres aliquo pacto figurent. Ita Sellus selsct can. cap. 5. fo. num. 6. ex declaratione Congregationis Episcoporum, & Regularium die 14. Octobris 1593 part. 5. tractat. 14. resolutione 21.

berè quò tandè pa. fo.

17 Ad minores Ordines linguæ Latinæ notitiam: ad maiores, etiam instructionem ad eorum ministeria necessariam, exigit Tridentinum sess. 23. cap. 23. §. 4. Sed in Regularibus non est necessaria tanta scientia, quanta in Clericis. Vide verb. Irregularitas, num. 21.

Ad Ordines minores requiritur notitia linguæ Latinæ. Sed in Regularibus minor

18 Quarto requiritur Titulus, qui in Clerico sæculari est beneficium, vel patrimonium ad congruam sustentationem sufficiens. Ad quod tamen Episcopus secundum Auilam part. 3. disput. 5. dub. 16. potest in aliquo casu raro dispensare, scilicet cum Collegiali octo, & insigni præsertim Collegij Salmanticensis, aut Complutensis; quia huic non deficiet Cathedra, præbenda, aut beneficium, & hanc opinionem asserit Henricus lib. 13. cap. 37. num. 2. gloss. litt. O. fuisse in praxi ductam. Sed Campanili diu. iur. can. rubr. 8. cap. 4. num. 6. contrarium tenet, & adducit declarationem Sacræ Congregat. part. 4. tractat. 4. resolutione 52. §. Notat etiam, & part. 5. tract. 10. resolutione 50. §. An verò.

Quarto requiritur in ordinando Titulus in seculari patrimonij, vel beneficii. In quo an Episcopus possit aliquando dispensaret

19 Episcopus ordinans aliquem absque titulo, tenetur illi alimenta congrua subministrare, cap. Episcopus. de simon. sine titulo. Si verò ordinet, accepta ab eo promissione, vel iuramento de non petendis alimentis, suspenditur per triennium à collatione Ordinum, sic verò ordinatus ab executione, donec à Papa absolatur, cap. per tuas nobis, 37. eod. tit. extenditur ad ordinatum cum tali pacto, ignorantem id sibi non licere. Quod tamen procedit in foro externo, in quo præsumitur deliquisse, non in foro conscientie: Ita Suarez de cens. disp. 21. sect. 1. num. 34. part. 5. tractat. 10. resolutione 54.

Et quid si quæ ordinet sine titulo?

20 Qui ordinatur cum ficto patrimonio, beneficio, aut ficta pensione, peccat mortaliter, & secundum Nauar-

Ordinatus cū patrimonio, aut be-

in Sicilia haberet uncias vnde decim annales. proculdubio ordinari posset. Ratio autem est, quia de modico non est curandum. *S. in. cum l. sequant ff. de dolo. & alibi part. 4. tr. 4. ref. 52. in part. 5. ref. 20.* Censuræ redimibilis sufficit pro patrimonio. Tybetius *part. 9. tractat. 8. resol. 15.*

23. Regulares ordinantur titulo paupertatis. Qui autem sciens, suam promotionem esse invalidam, se promovendo sufficit, si sciret, ordinaretur sine titulo, ac proinde in Regularibus peccaret mortaliter, & incurreret rebus suscipi suspensionem. Ita Portellius *verb. Ordine titulus Sacro. num. 8. part. 3. tractat. 2. resol. 113.* *in paupertate.* Sed antea *part. 2. tractat. 10. resol. 5. docuit.* erat ex declaratione. Sacre Congregationis, & vlti Penitentiarie, ordinatum sine titulo non esse suspensum, quod confirmare videtur *in part. 5. tractat. 10. natus post resolutione 50.* quamvis utrobique titulus loquatur de eo, qui ordinatur cum patrimonio ficto, ut supradictum est *num. 200.*

Quinto Ordines gradatio, id est, gradus, sumi debent, ut scilicet inferior, deinde immediatius debet, et aliorum, & deinceps. Qui autem per saltum ordinaretur, incurreret suspensionem ad exercendum Ordinem susceptum, & saltum in se exercere, irregularitatem. (Suscepit inquam per saltum, non enim in suspensionem penditur ab exercitio aliorum Ordinum sic numeris susceptorum. Ita Suarez *de cens. disput. 31. sect. 7.* & alii contra Navarrii. *Sed an pro cap. 27. numero 242. part. 5. tractat. 10. procedat, quæ resolutione 18.* Ceterum, qui relictis minoribus Subdiaconatum reciperet, mittuntur quamvis peccaret mortaliter, & minoribus Ordinibus initiari deberet, potest tamen probabiliter dici, quod suspensionem non incurreret, quia multi probabiliter docent, minores Ordines non esse Sacramenta, sed sacramentalia. Vnde Pius Secundus, suspendens ordinatos sine litteris dimissionis, ante ætatem vel extra tempora, non suspendit sic promotos ad minores, sed tantum ad maiores. Et Navarrius *cons. 28. de sentent. excommunic. a numero 11. tenet,* recipientem minores Ordines cum excommunicatione, non

fieri regularem ad alios suscipiendos, maxime quod pena sunt restringenda. Ita Portellius *resp. part. 3. cas. 41. quest. 2. num. 3. part. 5. tractat. 10. resol. 47.* Et hæc opinio potiori iure procederet, quando Ordines reciperentur prætermittendo consuetudinem, quæ ut *verb. Ordo dictum est,* non est ordo *part. 0. tractat. 8. resol. 29. in fine.*

25. Nota hic primò, suspensionem ab ordinato per saltum ex Suarez *de cens. suspensione disputat. 31. sect. 1. dub. 2. conclus. 2.* & aliis non esse communiter incurrere ipso iure ex cap. *pro iure sollicitudo c. 1.* & ex Tridentino *sess. 23. cap. 1. am. sed se. 14.* Sed ut ipse Suarez expendit, nec in re, nec in aliis iuribus talis suspensio ipso iure incurrere exprimitur: unde probabile existimo cum Acugna *in decret. part. 1. distinct. 51. cap. 1. numero 9.* opinionem Angeli *verb. Irregularitas, numero 36.* & aliorum, quod ordinatus per saltum non sit ipso iure suspensus, sed suspendendus *part. 5. tractat. 1. resolutione 27.* Nota secundò, quod si autem promotus per saltum, non possit ad Ordines superiores ascendere, non potest hoc tamen impedimentum non est irregularitatis. Ita Avila *part. 7. disput. 9. Ordines sect. 1. dub. 2. concl. 1.* Si autem esset, ascendere, dispensari posset per Cruciatam secundum San Juan *de Sacrament. Ord. quest. 2. artic. 3. dub. 11. diff. 6. conclus. 3.* Ibidem *5.* Notandum secundò. Nota tertio cum promotus per saltum dispensare possit Episcopum, ut Ordinem prætermittum suscipiat, in accepto ministraret, & ad superiores ascenderet, etiam si delictum sit publicum, dummodo in male suscepto Ordine non ministraverit. Ita Maiolus *lib. 4. de irregul. cap. 12. numero 2.* contra Zerolam *part. 2. verb. Irregularitas, dub. 3.* Si vero ministraverit, requiritur dispensatio Sedis Apostolicæ, quia Tridentinum *sess. 23. c. 14.* talem facultatem concessit Episcopis cum tali limitatione. Suarez *de cens. disputat. 31. sect. 1. n. 52.* Sed Acugna *num. 9.* tenet, Episcopos dispensare posse ad ministerium Ordinis suscipi per saltum etiam post exercitium, & Tridentinum solum iis prohibere, ne cum tali dispensatione altioris Ordinis

Et talem ordinatus
non potest ad alios
ascendere,
potest tamen dispensari ab Episcopo, si in Ordine male suscepto non ministraverit.
Et suspensio ab id incurritur per Cruciatam.

promotionem. *part. 5. tom. 10. resolutione 27. §. Notandum tertio. Et resolutione 29.* Nota tandem, hanc suspensionem tolli per Cruciatam. Ita Granadus in 3. *part. tract. 5. disp. 4. cas. 4. quest. 2. part. 5. tom. 10. ref. 27. in fine.*

Sexto Ordines recipi debent cū de bitis tē pōrum in-terstitiis. Sed secus, non incurritur suspē-
 26. ¶ Sexto, ut licitè quis Ordines recipiat, servare debet Interstitia à iure statuta. ¶ Sed, qui non servaret, quamvis graviter peccaret, non fieret suspensus, sicut nec Episcopus promovens: quia suspensio imposta à Sixto V. sublata est à Clement. VIII. Ita Filiuzus *tom. 1. tractat. 17. cap. 51. numer. 86. contra Portellium verb. Suspenso, num. 14. part. 3. tract. 2. resol. 32. §. Notandum part. 4. tr. 4. resol. 209. §. Et tandem, Et part. 5. tractat. 10. ref. 40.*

Nisi quis susciperet duos sacros Ordines eodem die.
 27. At verò, incurreret suspensionem, qui duos maiores Ordines susciperet eadem die. *cap. litteras. de temp ordin. Quam Turrianus de cons. lib. 5. disp. 46. dub. 1. ex communi dicit, incurri ipso iure, & ab eo, qui duos maiores Ordines reciperet non solum eodem die naturali, sed etiam in duplici, qui tamè fictione iuris, sic unus, ut si unum reciperet in sabbatho quatuor Temporum, alterum verò in mane Dominico, continuato ieiunio; ex Leone Papa ep. 79. c. 1. Et cap. quod à Patribus. dist. 75. Id quod etiam docet Bonacina de cons. disp. 3. punct. 1. §. 1. num. 4. de eo, qui eodem die sumeret Ordines minores, & subdiaconatum: (Sed quoad hoc ultimum observat. Vasqu. in 3. part. tom. 5. disputat. 246. cap. 5. num. 47. nullo iure prohiberetur esse, & testatur se practicum vidisse: & sine dubio fieri potest, ubi adest consuetudo recepta ante Concilium Tridentinum, ut docet Villalobos tom. 1. tractat. 11. diff. 12. à. num. 3. part. 5. ubi infra, in fine, & recitantes part. 2. tractat. 16. resolutione 28. in fine.) Quoad suspensionem verò, *cap. Litteras. Suarez de cons. disputat. 31. sect. 1. num. 41. tuto interpretari putat de suspensione ferenda. part. 5. tr. 10. ref. 36.**

Et in interstitiis potest Episcopus, si iure Ecclesie, sic concedente Tridē-

tino *sess. 23. cap. 11. Et 13.* Necessitas autē, *pus in cervel vtilitas Ecclesie, secundum Barbo-* tam in collect. super Trident. *ibid. c. 14. m. 2. dispensare.* habet latitudinem, sicut cetera moralia, arbitrio boni viri. In specie verò Hurtadus de Saer. tract. de Ord. diff. 23. ordinati posse inquit absque interstitiis, qui habet beneficium, aut Capellaniam cum onere celebrandi: & ex declaratione Cardinalium, qui in litteris, aut virtutibus multum profecit: quia hic ordinatus erit vtilis Ecclesie *part. 4. tract. 4. resol. 209.* & ita etiam docet Tiberius in instruct. pro ordin. *cap. 8. quest. 3. part. 6. tract. 8. resolutione 23.* Et quidem vtilitas & necessitas ad dispensandum interstitia inter minores & Subdiaconatum requiritur distinctivè; inter Diaconatum & Sacerdotium copulativè. *p. 10. tr. 11. ref. 10.*

29 Quibus concurrentibus, Episcopus etiam cū pus dispensare etiam potest cum suis familiaribus non subditis, qui pertinentium cum ipso commorati sunt: quos subditos, nimirum ex privilegio Tridentini *sess. quos Ep. p. 29. cap. 9.* potest initiare, si statim eis conferat beneficium. Et ratio est, quia cui conceditur finis, concedatur etiam media ad illum necessaria. Ita Cruz *part. 2. de Sacram. Ord. dub. 43. conclus. 1.* contra Villalobos *tom. 1. tractat. 11. diff. 9.* Id quod p. numero 10. adducens declarationem testetiam Cardinalium *part. 3. tractat. 4. resolutio. Vicarius ne 199.* Facultas autem Episcopi transit ad Capitulum, seu eius Vicarium Sede vacante post annum, quando nimirum ex decretis Concilii potest concedere dimissorias. Ita Sacra Congregatio teste Armendaro *in add. ad recop. leg. Navarr. lib. 1. tit. 18. leg. 4. m. 43. p. 4. tr. 4. ref. 209 §. Observandum.*

30 Adverte hic, Bonacina de Sacrament. *disputat. 8. quest. vnic. punct. 6. numero 34.* & alios docere, dispensationem interstitiorum pertinere ad Episcopum etiam quoad Regulares, pro qua sententia Tamburinus *tom. 2. disputat. 2. quest. 25.* adducit sequentem declarationem Sacra Congregatio censuit, Superiores Regulares non posse dispensare super interstitiis Regularium ordinandorum: sed
 Et quoad Regulares etiam Episcopo imbuere talem dispensationem ait Bonacina. *id*

ad pertinere ad Episcopum ordinantem: qui tamen quoad causam dispensandi iudicium suum formare debet ex arte statione Superiorum Regularium. Villalobos tom 1. tra. 11. diff. 2. num. 8. & alii tenent, pertinere ad Superiores Regulares ex privilegio Gregorii XIII. concessio Societati, quod ipse & Suarez de Relig. tom. 4. tractat. 8. lib. 2. cap. 12. à num. 21. extendunt ad omnes Religiones communicantes. Sed Hurtadus de Sacram tractat. de Ord. diff. 23. illud restringit ad Societatem. part. 3. tractat. 2. resolutione 32. & 111. Et part. 4. tractat. 4. resolutione 209. §. Nota etiam. Illud hic nota cum Campani diu. iur. can. rubr. 12. cap. 13. num. 43. Abbatem in iis casibus, in quibus tonsuram, & minores Ordines conferre potest, dispensare etiam posse in interstitiis p. 5. tr. 10. ref. 40. §. Notandum.

Septimò 31 Septimò requiritur legitimum tempus. Circa quod advertit Vasquez in 3. part. tom. 5. disp. 246. cap. 5. num. 46. & statuit 48. & primam tonsuram quovis anni tempore, quavis die, & hora conferri posse Ordines minores ex recepta Episcoporum consuetudine dari posse feria sexta vespere ante Sabbathum quatuor Temporum, vel aliud, in quo de iure omnes Ordines conferri possunt. Possunt etiam dari quolibet die Dominico, aut festo ex cap. de eo, de temp. ordin. part. 2. tractat. 16. resolutione 28. in fine. & quatuor part. 5. ubi infra ubi nomine festi Naldus Temporum, verb. Ordo, num. 15. & alii intelligunt festum de præcepto, in quo scilicet opera servilia sunt prohibita: quia Pontifex illud accepit in sensu communi. Et de nunciaciones matrimonii ex Tridentini præscripto in tribus diebus festis faciendæ, ex Concilio Mediolanensi. Ponsio lib. 5. cap. 30. num. 7. & aliis faciendæ sunt in festis de præcepto. Sed factis probabilis est sententia Præpositi in 3. part. quest. unie. de Sacram. Ord. dub. 15. num. 150. Fagundez pr. 1. lib. 1. c. 2. num. 15. & aliorum, quam etiam docere Pontificali Romanum observat Gavantes in Ench. verb. Ordines minores, num. 15. nimirum ibi festum capi pro eo, quod servatur in Choro, quamvis non in popu-

lo, quale est omne festum duplex. Quod etiam procedit, quando Papa dispensat, ut quis ordinetur in tribus diebus festivis. p. 5. tr. 13. ref. 97.

32 Ordines maiores non nisi in Sabbatho quatuor Temporum, in Sabbatho Sancto, & Sabbatho ante Dominicam Passionis dari possunt. Ita Vasquez in 3. part. tom. 5. disput. 246. cap. 5. num. 25. & alii communiter. Advertit tamen Villalobos tom 1. tractat. 11. dub. 13. ex iusta causa, nimirum infirmitatis Episcopi, & c. conferri posse in Dominica sequenti, dummodo tam Episcopus quam ordinandus ieiunium naturale Sabbathi continent usque ad Dominicam: nam si Episcopus post Missam Sabbathi ablutionem sumpsisset, non posset in Dominica Ordinem sacrum conferre. part. 2. tr. 16. ref. 28.

33 Poterit secundum Sanchez opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 11. num. 7. extra prædicta Sabbathata non solum prohibitum est Ordines sacros conferre, sed etiam ordinationis defectus supplere, saltem substantiales, quos nimirum supplere nihil aliud est, quam Ordinem iterum sub conditione conferre. Sed Granada in 3. part. controv. 9. tractat. 2. disputat. 3. num. 3. probabile putat, prædictos defectus quovis tempore suppleri posse: quia hoc non est Ordines conferre, sed præcisè iterare caeremoniam omittam, verb. gr. contractum instrumentorum, & c. vnde in cap. Pastoralis, de Sacram. non iter. dicitur de eo, qui in Confirmatione delibutus fuerat oleo, & non chrismate, nihil iterandum esse, sed cautè supplendum, quod incautè fuerat prætermisum. Adde quod sicut in tali casu omittuntur aliæ caeremoniæ, quæ in Ordinum collatione adhibendæ sunt ex præcepto, ita etiam omitti potest circumstantia temporis. Ita ille, qui etiam meminuit aliquorum sententiam docentium, in tali casu omitti posse sine peccato solemnitatem instrumentorum Episcopatum part. 5. tractat. 14. ref. 63. & p. 9. tr. 8. ref. 29.

34 Qui verò extra præscripta tempora Ordines sacros assumeret, pecca-

Ordines maiores in Sabbathis 4. Temp. & ante Dominicam Passionis conferri possunt. An etiam ex iusta causa in sequenti die Dominico?

Et defectus ordinationis quovis tempore suppleri possint.

Ordines Sa-
cros extra
tempora
sumptos
funt irre-
gulares.
Regulares
verò pos-
sunt extra
tempora or-
dinari per
mule pri-
vilogia.

rec mortaliter, & incurreret suspensio-
nem, iuxta dicta superius à numero 8.
Ita Porcellus *verb. Ordines sacri, n. 13 p. 3.*
et. 4. ref. 91.
35 Cæterum Regulares ordinari pos-
sunt extra tempora per privilegia Ale-
xandri VI. & Eugenii IV. concessa Re-
ligionibus D. Hieronymi, & D. Bene-
dicti, quæ Porcellus probat non esse
revocata per Tridentinum. Et addu-
cit aliud privilegium Clement VIII.
concessum PP. Congregat. S. Ioann. E-
vang in Portugallia. Et tandem ex
privilegio Gregorii XIII. concessio So-
cietati. Quod quamvis concessum sit
cum clausula, ne aliæ Religionēs uti
possunt; alii tamen Pontifices succe-
dentes omnia Societatis privilegia, a-
liis Religionibus communia fecerunt.
Ita Cruz *lib. 2. cap. 8. dub. 1.* & aliis turē,
& probabiliter; quidquid in contra-
rium asserat Valquez *in 3 part. tom. 3.*
disputat. 246. cap. 5. numero 50. Part. 3.
tractat. 2. resolutione 31. & part. 5. tract. 13.
ref. 57.

Ordines Or-
dines recipi
debent in
debito loco.
Nonò reci-
pi debent
in gratia,
aliàs reci-
piens pec-
cat mortu-
liter.
Et aliquan-
do incurrit
etiam sus-
pensionem.
Vt si quis
reciperet
Sacros Or-
dines du-
vante ma-
trimonio.

36 **O**rdines requiritur locus, qui
in ordinatione solemnē est Ecclesia Ca-
thedralis, privata, etiam sacellum, vel
Capella.
37 Nonò, ordinandus debet esse in
gratia, alioqui peccatum mortale com-
mittit. **E**t sit Regularis excommuni-
catus propter percussione Clerici Or-
dines recipiens, incurrit suspensionem
cap. *Cum illorum, de sentent. excomm. par. 5.*
tractat. 10. resolut. 58. Sicut qui, duran-
te matrimonio, etiam non coasumma-
to, Sacros Ordines recipit extra casus à
iure concessos ex *Extra vag. Ioan. XII. de*
voto. quæ cum veraque lata sit contra
presumes: ignorantia etiam crassa,
& supina ab ea excusat. resolut. 59. Et
quidem prima non bene ab aliquibus
extenditur ad censuratos ex quavis cau-
sa: cum id in aliis iuribus non invenia-
tur, & in eo capite sermo solum sit de
excommunicato ex percussione Clerici:
nam leges pœnales extendi non de-
bent. *Præpositus in 3 part. quest. 3. dub.*
5. num. 38. 39. & 40. resolut. 58. cit. Sive

autem extendenda sit, sive non: qui cen-
sura irreteus Episcopatum susciperet,
non incurreret suspensionem: quia E-
piscopatus ex D. Thoma 3. *part. quest. 40*
artic. 1. & alius non est Ordo. Ita Bonaci-
na *de cens. disp. 13. punct. 5. §. 1. n. 11.* contra
Sanchez *opusc. 10. 2. l. 7. c. 1. dub. 9. n. 2. & 3.*
p. 5. tom. 10. ref. 41.

38 **V**e verò vxoratus ad Sacros Ordi-
nes promoveri possit, requiritur, ut v-
xor castitatis voto astringatur ex cap. *potest ad Sa-*
coniugatus, de convers. coniug. ut verò ad
Episcopatum promoveatur, vxor Reli-
gionem necessariò ingredi debet, sive
vetula sit, sive juvenis: & ita statutum
esse in cap. *Sanè, de conv. coniug. affir-*
mat Pontius lib. 7. cap. 23. Imò Sauch.
de matr. lib. 7. disputat. 39 numero 6. idem
docet de promovendo ad Sacros Ordi-
nes, si vxor ipsius sit juvenis, tum ex
cap. *Episcop. distinct. 77. vbi non aliter*
promoveri permittitur, quam Reli-
gione præmissa: tum etiam propter pe-
riculum incontinentiæ, stante antiqua
consuetudine, & facilitat invicem ac-
cessu. At Hurcadius *de matr. disputat. 11.*
diff. 9. num. 29. existimat, sufficere, quòd
separentur, & vxor votum castitatis e-
mittens, virum à debito thori absoluti
quia cap. *coniug. hoc solum requirit, & c.*
Episc. præterquam quòd est Concilii
Agathensis Provincialis, non incon-
gruè interpretatur, quòd nomine Reli-
gionis castitatem intelligat. Quod
etiam docet Pontius *vbi supr. n. 7.* cum
quibus quoad punctum iuris ipse con-
sentio. *p. 4. tr. 4. ref. 129.*

39 **I**ntentio suscipientis Ordines de-
bet esse, mundo, ac sæculi vanitacibus
nuncium remittere, & divinis obsequiis
totaliter mancipari. Idèò Tridentinum
sess. 23. cap. 4 eos solum consutari per-
mittit, *de quibus probabilis coniectura sit,*
eos non secularis iudicii fugiendi fraude,
sed ut Deo fidelem cultum præstent, hoc vita
genus elegiss. Ex quo loco Concilii in-
fert Ledesma *tom. 2. tractat. de Sacram.*
Ord. cap. 7. concl. 2. iniciatum absque a-
nimo ascendendi ad alios Ordines, sed
solum gaudendi privilegiis fori, & ga-
bellarum,

Vxor et
enim non
potest ad Sa-
cros Ordi-
nes promo-
veri, nisi
uxor voto
castitati
astringa-
tur.
Quam
esse debeat
intentio or-
dinandi?
Et an pec-
cet, qui nõ
vult ad Sa-
cros Ordi-
nes promo-
veri, reci-
pies mino-
res solum
ut gaude-
at fori

Et, an Epi- bellarum, peccare mortaliter. Sed con- scopi pos- traria sententia est probabilior; quia sine status- verba Concilii non sunt præceptiva, re, ut Clericis sed solum hortatoria. Ita Sanchez de cæ minoris matr. tom. 1. lib. 7. disput. 31. num. 16. & 17. sacris ini- part. 2. tractat. 16. resolut. 20. Adverte tiantur, hic, quod Episcopus non potest publi- vel habitū cæ edictum, ut Clerici in minoribus deserant? debeant Ordines sacros assumere sub pœna privationis habitus. Ita Sacra Congregatio teste Sellio select. cap. 19. numero 4. part. 4. tractat. 1. resolutione 10. in fine.

Quantum 40 Cum Sacerdotes ordinantur, & debeat esse plures proferunt verba consecrationis intentio super eadem hostia cum Episcopo, cucer- dorum tandum singulis esse monet Laymann. conclebrâ lib. 5. tractat. 2. cap. 7. numero 5. ut simul tium cum verba proferre stant, nam si alter illo- Episcopo in tum ante alios verba absoluat, ille so- ipse ordi- lus consecrabit. Et propterea ne alii natione, dū verba in casum proferant, monent Do- simul ver- ctores, ut quilibet verba proferat cum ba conso- in intentione conditionata, videlicet cō- crationis secrandi, si vna cum Episcopo verba proferunt? consecrationis absoluat, minimè verò si præveniat. Ipse verò existimat, de- bere habere generalem intentionem Ecclesiæ: quia multi putant, illos verba consecrationis non formaliter, sed tan- tum materialiter, & recitativè proferre, in signum potestatis concessæ. part. 3. r. 4. resolut. 50. Sed in thesibus Theologis cis defensis in Collegio Romano Socie- tatis. lib. 8. num. 145. & 146. dicitur, ut habeant omnes intentionem consecrân- di, quia idè in Pontificali præcipitur ut omnes simul absoluat. Si autem v- nus audiret socium verba iam absoluisse, speculativè teneri sua non absolvere; turius verò esse in praxi, ut prosequatur cum intentione faciendi id, quod tunc intendit Ecclesia. part. 5. tractat. 14. resolutione 82. In quibus casibus ma- lè ordinatus incurrat irregu- laritatem, vide verb. Ir- regularitas, à nu- mero 29.

Summa Diana.

O R D I N I S
Minister.

41 ✠ Ordinarius Ordinis mini- ster est solus Episcopus. Minister Ordinarius est solus Episcopus. Sed præter illum minores Ordines se- cundum multorum sententiam conferre possunt in suis Titulis Presbyteri Cardinales, ut diximus verb. Cardinales, n. 38. & ex cap. Quoniam dist. 69. Bulla 25. Julii II. nec non ex c. 14. septima Synodi Generalis, Abbates. ✠ Sed c. 2. Abbates multi censent, eorū auctoritatè quoad non subditos revocatā esse per Triden- tinū sess. 23. c. 10. Vide verb. Abbas, n. 5. Titulis etiam Cardinalibus, & Abbates. Sed an subditis alienis deserentibus dimissorias & Episcopus ordinare alienum Clericum sine verò debet esse proprius, vel ordinare cum licentia proprii. Sub pœna suspensionis. Non tamè quoad Ton- suram.

42 ✠ Porro Episcopus, ut Ordines licitè conferat, debet primò esse proprius, & superior ordinandi, vel habere dimissoriam, seu licentiam proprii. ✠ Si enim ordinare alienum Clericum sine dimissoria scienter, vel cum ignorantia affectata, incurreret suspensionem à collatione Ordinum per annum ex cap. eos, de temp. ordi. in 6. & ex Tridentino sess. 14. cap. 2. Ex quo magis placet opinio Barbozæ in collect. tom. 3. lib. 1. tit. 9. cap. 2. numero 10. docentis, talem suspensio- nem incurrere etiam conferentem non subito primam tonsuram, quàm opi- nio Riccii add. ad inst. Lancelloti lib. 1. tit. 25. quod hic solum incurreret suspen- sionem à collatione primæ tonsuræ. suram.

Lim- itatur etiam sententia Tridentini secun- dum Reginaldum tom. 2. lib. 32. tractat. 2. cap. 4. sect. 3. numero 15. nisi alienum sub- ditum ordinaret cum spe rationabilis habitationis, ex cap. vlt. 9. quest. 2. ubi allegatur factum D. Epiphani, qui isto modo ordinavit in diocesi D. Chry- sostomi, quæ opinio est probabilis, quamvis Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 7. c. 1. dub. 20. numero 13. dicat, non posse Epi- scopum proprium talem ordinationem ratam habere. part. 3. tractat. 4. resolutio- ne 191. §. Sed tunc, & part. 5. tractat. 10. resol. 38.

43 Proprius autem Episcopus dici- tur

Q 999

Proprius

Verò dicitur
sive vera
sione ori-
ginis.

tur ordinandi primò, ratione originis, ut si hic, vel eius pater natus sit in diœcesi illius, etiamsi tempore natiuitatis filij pater in aliam diœcesim domicilium transtulisset, vt declarauit Sacra Congregatio Concilij die 16. Decembris 1599. & alias, docetque Molfesius in summ. tom. 1. tractat. 2. c. 2. n. 7. contra Alzedum pr. part. 2. cap. 5. num. 44. Secundò proprius dicitur ratione domicilij. Tertio ratione beneficij. part. 4. tractat. 4. resolutione 148. & part. 8. tractat. 2. resolutione 8. Vnde si Episcopus suo familiari, vel etiam famulo familiaris: (nam in cap. 10. citat. Tridentini comprehenduntur etiam famuli familiarium, vt ait Sanchez vbi infra num. 24.) statim conferat beneficium, potest illum ordinare ante triennum: nam tunc non ordinat titulo familiaritatis, sed beneficij, ratione cuius acquirit domicilium in eius diœcesi. Ita Sanchez in opus. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 20. numero 25. contra Ledelinam tom. 2. de Sacramento Ord. cap. 5. post. 9. concl. part. 4. tractat. 4. resolut. 145.

Etiã tenetur
sive re-
sidentiam
non requi-
rentis.

44. Neque verò necesse est, vt beneficium requiratur residentiam, vel sit pingue, sed ordinari potest quis ab Episcopo, in cuius diœcesi habet beneficium, etiamsi ibi non resideat, & non eximatur à iurisdictione primi Episcopi. Item quantumuis beneficium sit tenue: nã c. nullus, de temp. ord. loquitur simpliciter de habitibus beneficii, non distinguens, an sit tenue, vel pingue. Vnde Sacra Congregatio apud Barbosam de iur. Pont. lib. 1. cap. 39. num. 17. in vna lansenji die 18. Martij 1628. censuit, promotam ad Ordines cum collatione beneficii duorum scutorum annuorum gaudere privilegio fori. Ex quo sequitur, tale beneficium sufficere eatim ad suscipiendos Ordines ab Episcopo beneficii, ex quibus fori privilegium oritur; cap. verò 2. Trident. in sess. 25. non exigit beneficium ad vicium sufficiens ad hoc, vt Clericus fiat subditus Episcopo beneficii, sed absolutè vt possit ordinari. Ita Barbosa vbi supr. c. 33. num. 38. & alij contra Riccium part. 3. decis. 77. part. 4. tr.

8. resol. 51. & novissimè in parte 6. tract. 8. resol. 24.

45. Adverte hic duo. Primum est, An id pro Zypæum lib. 1. de atar. & qual. ordin. cons. 2. cedat in Regularibus Episcopum proprium etiam quoad Regulares, non obstante Tridentino, decreto Clem. VIII. aut contraria consuetudine. Contra quod sentit Miranda tom. 1. quæst. 38. art. 2. Et reuera post decretum Clem. Prælati Regulares non audent suos subditos ordinandos mittere, nisi ad Episcopum diœcesanum. Secundum est, Molfesius tom. 1. part. 2. cap. 2. num. 10. advertere, ita demum quem diverso titulo tres Episcopos proprios habere, vel duos, vt tamen omnes sacros Ordines ab vno suscipere debeat; & statim ac Subdiaconatum recepit ab vno, expirare optionem alium eligendi. Zypæus verò vbi supr. id negat quia nulla lex id disponit, & alioqui per collationem subdiaconatus ab vno non desinit alius esse proprius Episcopus ordinati part. 6. tr. 7. res. 35.

46. Secundò Episcopus non potest Deinde Episcopus non potest ordinare extra suam diœcesim absque licentia proprii Ordinarii, sub pœna suspensionis, ipsi quidem Episcopo à nare in alia Pontificalibus, ordinato verò ab Ordine exercitio, sic statuente Tridentino sine licentia Episcopi. sess. 6. cap. 5. quam suspensionem Campani extendit ad Episcopum conferentem in aliena diœcesi primam tonsuram. Aut cap. in rubr. 6. cap. 1. num. 2. quod tamen Bonac. de Sacram. disput. 3. quæst. vnic. punct. 2. numero 13. & alij negant: quia tonsura non est Ordo. part. 4. tractat. 4. resol. 143. & part. 5. tractat. 10. resolutione 45. Hanc verò licentiam potest Episcopo concedere non solum Episcopus diœcesanus; sed etiam Capitulum. Sede vacante, vel eius Vicarius, etiam infra annum, non quidem pro subditis Sedis vacantis, sed Episcopi ordinantis. Heoriquez lib. 10. cap. 22. n. 1. part. 5. tract. 10. resol. 46. §. Secundò.

47. Inuitatus autem Episcopus in alicuius diœcesi ad ordinandos subditos aliena diœcesis illius diœcesis, potest ibi ordinare etiam suos. Turrianus de cons. lib. 5. disput. 46. tur ad ordi. sub. nandum.

dub. ult. part. 5. tractat. 10. resolutione 45. §.
Notandum Pro subditis autem alterius
 Episcopi cum dimissoria venientibus,
 ait Barbosa *de pot. Episc. part. 2. alleg. 4.*
num. 64. debere habere licentiam ex-
 pressam, stante Tridentino *sess. 6. cap. fin.*
 Alzedus *verò part. 2. cap. 5. num. 30.* ait
 sufficere invitationem prædictam: &
 Concilium loqui in casu, quo Episco-
 pus ordinaret in aliena diœcesi ratione
 privilegii Papalis, non quando ex licen-
 tia, vel invitatione Episcopi, aut capi-
 tuli diœcesani. *part. 4. tractat. 4. resolutione*
144. At potestatis talis Episcopus
 ordinare alicuos diœcesanos cū dimis-
 soria pro quocumque Episcopo in pro-
 pria diœcesi ordinante; Gutierrez *lib. 1.*
cap. 16. respondet negativè: sed tamen
 contrarium probabile putat, quia talis
 Episcopus dimissoria æquivaleret generali, licet li-
 mitata videatur prima fronte. *part. 3. tr. 4.*
resol. 191. Potest Episcopus exercere pon-
 tificalia, & ordines ministrare in loco
 exempto cum licentia ordinarii loci, nõ
 autem Diœcesani: in monasterio tamen
 exempto cum licentia Diœcesani. *part.*
9. tr. 8. ref. 29. §. Sed hic.

*Præterea
 Episcopus
 debet esse in
 gratia sub
 mortali.
 Sed an etiam
 in conferen-
 dis minori-
 bus? Et
 quid si sit
 interdi-
 ctus?
 Vel excom-
 munica-
 tus?*

*Præsertim
 quoad sus-
 cipientem
 ignoratèr?*

48 ¶ Tertio Episcopus ordinans
 debet esse in gratia, aliàs peccabit mor-
 taliter; & quidem in sententia Ledes-
 mæ *tom. 1. cap. 6. dub. 10.* etiam in confe-
 tendo minores Ordines: quod tamen
 negat Nugnus *in 3. p. tom. 1. quæst. 62. art. 6*
diff. 2. concl. 3. quia ex probabili sententia
 Vasquez, Ordines minores non sunt Sa-
 cramentum *part. 3. tractat. 6. resolut. 67. §.*
Sed quæres. An ordinate possit Episcopus
 interdictus à faciendo Sacro, vide *verb.*
Interdicti, num. 14. Et quid, si sit ex-
 communicatus, vide *verb. Excommu-
 nicationis, num. 19.* Sanè qui ab Epi-
 scopo excommunicato vitando Ordines
 susciperet, incurreret suspensionem
 cap. si quis 1. quæstione 1. & cap. ab ex-
 communicatis 9. quæst. 1. etiam si id igno-
 ratet, ait Suarez *de cens. disp. 31. sect. 2. nu-
 mero 62.* nam hæc suspensio non est pœ-
 na, quæ debeat supponere necessariò
 culpam. Mihi tamen à Turriano *de cens.*
disp. at. 46. dub. 12. probabile videtur op-
 positum: quia id iura non expriment:

& certè si ignorantia sit inculpabilis,
 sententia Suarez omninò nõ probatur.
 Id quod etiam procedere puto cum eo-
 dem Turriano in eo, qui Ordines ab
 huiusmodi Episcopo reciperet per me-
 tum cadentem in virum constantem. *p. 5*
tr. 10. ref. 39.

*Aut per
 metum?*

49 Episcopus ordinaturus non debet
 sub pœna excommunicationis lata sen-
 tentiæ prohibere, ne quis accedat cum
 occulto impedimento irregularitatis,
 & c. Sed potius ad cautelam omnes ab-
 solvere in generali, in quo casu si quis
 postea recordaretur se habuisse aliquã
 censuram ab illo Episcopo absoluibi-
 lem, non indigeret alia absolutione. Fil-
 lincius *tom. 1. tract. 9. cap. 5. n. 99. p. 5. tr. 13*
resol. 6. §. Notandum, & *part. 7. tractat. 2. supra.*
resol. 37.

*Episcopus
 non debet
 præstare
 quis ad Or-
 dines susci-
 piendos ac-
 cedat cum
 impedimẽ-
 to sub cen-
 sura.*

50 Si autem Episcopus per præconem
 protestaretur, se non velle ordinare ir-
 regulares, non habentes verum ticulũ,
 & c. *Logo de Sacram. disput. 81. sect. 8. num. ordinava*
119. certum esse ait, quòd si ille revera
 intentionem haberet, sic impedi-
 ti non remaneret ordinati, putat ta-
 men talem protestationem fieri ad ter-
 rorem, Episcopos enim habere irrcctio-
 nem ordinandi quotquot accesserint.
 Et nihilominus usum talium protesta-
 tionum non approbat, propter multos
 scrupulos, qui inde oriri possunt, quan-
 do nimirum quis ordinaretur cum ali-
 quo impedimento ignoto, aut dubio,
 & c. & dubitaret, num Episcopus talem
 revera intentionem habuerit, & c. qui-
 bus dubiis res adeò gravis exponi non
 debet. Præsertim quia Pontificalia ap-
 ponunt formulam monendi ordinandos
 ne accedant absque ætate, licentia, & c.
 absque tali protestatione. In casu verò
 occurrente monet sic ordinatum, vt si
 potest, consulat Episcopum de inten-
 tione: secus iterum ordinetur sub con-
 ditione, ne se exponat periculo facien-
 di multos actus sacramentales invalidos.
 Sed Præpositus *in 3. part. quæst. vn. dub. 17*
num. 171. tollit hos scrupulos, quia exi-
 stimat, illam protestationem explican-
 dam esse de illis illegitimis & irregula-
 ribus, quos Episcopus tales cognoverit,

*Aut prote-
 stationem,
 quòd tales
 ordinava-
 non inten-
 dit.*

*Sed quid si
 præstata?*

non quos ignorat, cui opinioni libenter
adhareo *ref. 66. cit.*

*Aut Ordinem conferre
vat in v. l. dist.*

31 **E**piscopus, qui Ordinem invalide
contulisset, secundum Ochagaviam *do
Sacram. tractat. 2. quast. 41. numero 6.* te-
neretur manifestare defectum etiam
cum periculo honoris & vitæ. Id quod
verum existimo quoad collationem
Presbyteratus, vel Episcopatus, propter
damna, quæ inde imminerent: nam Or-
dines inferiores suppleantur per Sacer-
dotium, vt diximus cum Granado *in 4.
& 5 part. 3. tract. 13. ref. 55.*

**ORDINIS EFFECTVS,
& Ministerium.**

*Ordo om-
nis confert
gratiam,
characte-
rem, & pri-
vilegia for-
ti, & ca-
nonis.
Sacer autē
inducit obli-
gationem
Officii di-
vini & ca-
libatus.*

32 **C**omunes omnium Ordi-
num effectus sunt; conferre
gratiam ex opere operato, imprimere
characterem, & secum trahere privile-
gium canonis, & fori, de quibus dictum
est *verb. Clericus: & v. Excommunicatio-
nes.* Sacrorum etiam seu maiorum Or-
dinum proprium est, trahere secum obli-
gationem recitandi horas canonicas, &
servandi cœlibatum, & de prima di-
ctum est *verb. Hora canonica*, de secunda,
an etiam insurgat quando Ordo susci-
pitur per vim & metum, diximus *verb.*
Impedimenta numero 14. Item impe-
diunt vsum artis medicinæ; non solum
Chirurgiæ, quæ per *cap. sententiam, ne
cler. vel mon.* prohibetur etiam Clericis
in minoribus; sed etiam Physicæ, quæ
solis prohibetur constitutis in Sacris,
aut beneficiatis absque dispensatione
Pontificis, vt docet novissime Squil-
lante *de oblig. cler. part. 2. dub. 17. numero
32. tum ex cap. 2. de postul. tum quia mi-
noribus Physica nusquam reperitur in-
terdicta.* Adde, quod etiam Sacerdotes
& beneficiarii possunt aliquando mise-
rabilibus & consanguineis gratis mede-
ri, vt docet Novarius *de priv. pers. mis.
priv. 83. par. 6. tr. 7. ref. 50.*

*Administra-
re in ordi-
nibus etiam*

33 **M**inistrare in Ordinibus cum pec-
cato mortali, quoad omnes Ordines est
mortale, secundum Fabrum *in 4. dist. 24.*

*quast. 1. disputat. 1. cap. 3. numero 80. vnde peccato
& peccare mortaliter putat Acolytos, mortali.
ferentes solemniter cereos in mortali. an morta-
le.*
Sed ego id nego: non solum cum Cabre-
ra *in 3 part. q. 64. artic. 6. disp. 1. §. 6. num. 55.*
quoad Ordines minores, qui vel non
sunt Sacramenta, vel eorum officia in
genere sacri ministerii non sunt perfe-
cta *part. 3. tr. 4. ref. 196.* Sed etiam cum
Villalobos *tom. 1. tractat. 4. diff. 20 num. 7*
& aliis, contra ipsum *ibid. numer. 48.* de
Diacono & Subdiacono canentibus E-
vangelium & Epistolam: quia talis can-
tus non est dispensatio meritorum
Christi, vt collatio Sacramenti, nec est
actus ad eum sanctus, vt cum tanta obli-
gatione exerceri debeat in gratia. Id
quod procedit contra Fillucium *tom. 1.
tractat. 1. cap. 6. num. 87.* etiam si multo-
ries id fiat, quia multa venialia nun-
quam coalescunt in vnum mortale, nec
ex proposito faciendi multa venialia
colligitur mortalis Sacramenti contemp-
tus. Adde quod Diaconus ministrans
Eucharistiam in mortali, non peccat
mortaliter, & contra Navarrum *cap. 27.
num. 163.* nec Sacerdos dicens in Choro
Capitulum aut collectam in peccato
mortali. *part. 3. tractat. 4. ref. 195. & 196.*
De Ministris Sacramentorum, vide *V.
Sacramentum: Quando nam ex iniquo
Ordinum ministerio incurratur irregu-
laritas, vide V. Irregularitas, & n. 31.*

O S C U L A.

1 **O**scula inter solutos prohiben-
tur in sexto præcepto Decalo-
gi, *Non moechaberis*, vbi prohibentur
tam actus consummati in genere luxu-
riæ, quam inchoati, qui ad illos ordi-
nantur. Nec in his datur paritas
materiæ, vt dictum est *V. Luxuria
numero 3.* vbi etiam invenies, omnia
oscula esse libidinosa, & mortifera. Sunt
tamen omnia eiusdem speciei, vt dictum
est *V. Circumstantia, num. 28.* An autem
oscula, & tactus licita sint sponsis de
futuro, aut coniugibus cum peri-
culo

*Oscula pro-
hibita so-
luta sub
mortali.*

*Eiusdem
speciei.
An etiam
sponsis*

culo pollutionis extra vas, vide V. *Taurus*, v. 5. & o. †

P A P A.

Papa caput Ecclesie. **P**apa est Vicarius Christi, cuius est terra, & plenitudo eius: caput totius Ecclesie, & specialiter vero Cardinalium dotalium (vide V. *Cardinalatus*, num. 1.) a quibus a quibus eligitur, (vt dictum est V. *no accipit Cardinales in eligendo Pontifice*), non tamen accipit potestatem: quia eam accipit immediatè à Deo, electio vero est solum conditio sine qua Deus non confert potestatem.

Præcipue notius Ecclesie, & specialiter vero Cardinalium dotalium (vide V. *Cardinalatus*, num. 1.) a quibus a quibus eligitur, (vt dictum est V. *no accipit Cardinales in eligendo Pontifice*), non tamen accipit potestatem: quia eam accipit immediatè à Deo, electio vero est solum conditio sine qua Deus non confert potestatem. *part. 1. tract. 2. resol. 126.* Multi autem, inter quos Barbatia vol. 4. con. 40. existimant, Papam non posse sine Cardinalium interuentu ardua Ecclesie negotia definire, creare nimirum Cardinales, transferre Episcopos, legem generalem promulgare, feuda magna concedere, legatos mittere, & similia, additque, sacrum Collegium habere quasi possessionem huius iuris. Probatur autem tum ex cap. *per venerabilem, vers. rationibus, qui sibi sine legit.* ubi Papa docere videtur, quod Cardinales sint sui veluti coniudices, instar Sacerdotum Leuitici eum supremo iudice: tum quia Cardinales videntur vice Apostolorum fungi, qui parem cum Petro potestatem habuisse dicuntur in cap. *in nono ibi pari consortio*, 21. dist. Dicendum tamen est, convenientissimè quidem esse quòd Summus Pontifex in arduis Ecclesie negotiis Cardinalium consilium adhibeat, ac proinde ad id de honestate teneri, vt loquitur textus in *fundamenta*, s. *decat. de elect. in 6.* & figuratur in duplici clauæ Petri, quarum vna potestatem, alia decentiam significat, vt habetur in *sum. 20. dist.* minime tamen ad id de necessitate obligari, cum supremam, & vniuersalem oluper omnes receperit potestatem *Ioan. 20. cuius plenitudinem solus exercet.* text. in cap. *multum* 1. q. 6. in c. *cum ex eo de pœn. & remiss.* & iura passim proclamant, maiora Ecclesie negotia ad Se-

Et quânis in arduis debeat, non tam teneatur eorum consilium adhibere.

dem Apostolicam referenda esse, c. *rogamus*, c. *quoties*, 2. q. 11. quam solus Summus Pontifex tenet, c. *hæc est fides*, 2. q. 1. Vide Valenzuelam *de monit. Pauli V. p. 6. n. 97 par. 5. tr. 2. ref. 4.* Ipse autem nullis humanis legibus subicitur, & si in alieno territorio viueret, non teneretur nec directiue legibus loci. *par. 10. tract. 14. ref. 10.*

2 Est autem Papæ potestas duplex spiritualis vna, alia temporalis; & illa quidem in totum orbem; hæc vero directè solum in statum ditionis Romanæ, quidquid dicat cum aliis Pelantius *de pot. Pont. disp. 2. & seq.* quantum ad indirectè in omnia secularia negotia extendi possit, quodcumque id ad Ecclesie quietem, & conseruationem, cui omnia ciuilia subordinantur, expedire iudicauerit. Et ita tenet Bellarminus *confr. 3. lib. 5. cap. 6.* & communiter Theologi, & plerique iurisperiti *par. 1. tract. 2. ref. 127.* Nec Bonifacius VIII. in extrauag. *Vnam sanctam* voluit Reges, & Principes Ecclesiasticæ ditionis magis quam olim erant subiicere, sed solum demonstrare, quod in Ecclesia præter gladium spiritualem sit etiam temporalis, habitu & indirectè, cum expedierit, exercendus; quod postea declarauit Clem. V. in Extrau. *Meruit* *ibid. ref. 123.* Potest igitur Pontifex censuraru gladium intromittere, quoribus inter Magnos Principes superiorem in temporalibus non agnoscentes huiusmodi oritur, nec in arbitriū conuenire volunt, sed bello & sanguine Christianitatis pacem turbare, & Principes obedire tenentur, vt tenet Molina *de iust. tom. 1. tract. 2. disp. 29.* & Mendoza *vol. 2. disp. 109. sect. 2. §. 23.* *Ibid. resolutione 114. & p. 6. tract. 4. ref. 2.* Hac eadem potestate instituit in Germania septem electores Imperij. *par. 10. tract. 4. resol. 2* & potest honorare principes Ecclesie benemeritos titulo regio. Quod plerique fecerunt. *par. 10. tract. 6. resol. vn.*

Papa potestas temporalis in totum orbem solum indirectè exercetur, scilicet in ordine ad bonum Ecclesie spirituale.

Ob quod potest per censuras bellicum inter Principes impedire.

Sicut & illos ad bellum contra infideles hortari, & ipsorum Reges, &c.

3 Potest autem ipsi committere prælium in infideles, quando vi & armis fidei Prædicatoribus iter occludunt, vt docet Fagundez *in decal. tom. 1. l. 1. cap. 23. num.*

